

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb

Protection of economic competition in the market of products and services

Student: Michal Glovčík

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Bohuslav Halfar

Ostrava 2011

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student: **Michal Glovčík**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb**
Protection of Economic Competition in the Market of Products and Services

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Základní charakteristika hospodářské soutěže a její ochrany
3. Příčiny a důsledky ochrany hospodářské soutěže
4. Způsoby protisoutěžních jednání a jejich řešení
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BEDNÁŘ, Josef; BUCHTA, Jiří; PETR, Michal. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže s komentářem a předpisy souvisejícími*. 2. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2006. 227 s. ISBN 80-7201-583-4.
ELIÁŠ, Karel, et al. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4.
RAUS, David; NERUDA, Robert. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1. vyd. Brno: CP Books, 2005. 359 s. ISBN 80-251-0394-3.
ŠAMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 2011 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Bohuslav Halfar**

Datum zadání: 26.11.2010

Datum odevzdání: 11.05.2011

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně a uvedl jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.

V Ostravě 11. Května 2011

Michal Glovčík

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. Bohuslavu Halfarovi za cenné připomínky a odborné rady, které mi velmi pomohly k vypracování mé bakalářské práce.

Obsah

1 Úvod	1
2 Základní charakteristika hospodářské soutěže a její ochrany.....	2
2.1 Hospodářská soutěž	2
2.1.1 Pojem hospodářské soutěže.....	2
2.1.2 Soutěžitel	3
2.2 Právo hospodářské soutěže	4
2.3 Kartelové právo.....	5
2.3.1 Kvalitativní a existenční ochrana soutěže	5
2.3.2 Pojem kartelového práva	6
2.4 Relevantní trh.....	10
2.4.1 Pojem relevantního trhu	10
2.4.2 Věcné vymezení relevantního trhu	11
2.4.3 Teritoriální vymezení relevantního trhu	12
2.4.4 Časové vymezení relevantního trhu	13
2.5 Historický vývoj práva na ochranu hospodářské soutěže v ČR.....	13
2.5.1 Předválečný vývoj	13
2.5.2 Vývoj v letech 1948 – 1989	14
2.5.3 Vývoj od roku 1989.....	15
2.6 Vzájemný vztah komunitárního a českého soutěžního práva	15
3 Příčiny a důsledky ochrany hospodářské soutěže.....	17
3.1 Příčiny a důsledky kartelových dohod	17
3.2 Příčiny a důsledky zneužívání dominantního postavení	19
3.3 Příčiny a důsledky fúzí	21
3.3.1 Motivace fúzí.....	21
3.3.2 Vliv fúzí na soutěž.....	22
3.4 Prosazování soutěžního práva.....	23

3.4.1	Trestní odpovědnost za porušení soutěžního práva.....	24
3.4.2	Soukromé prosazování soutěžního práva	26
4	Způsoby protisoutěžních jednání a jejich řešení.....	28
4.1	Zakázané dohody narušující hospodářskou soutěž	28
4.1.1	Generální klauzule proti dohodám narušujícím soutěž	28
4.1.2	Typové členění dohod narušujících soutěž	29
4.1.3	Druhy kartelových dohod	30
4.1.4	Výjimky ze zákazu kartelových dohod	32
4.1.5	Vstřícná nápravná opatření soutěžitelů	33
4.2	Zneužívání dominantního postavení	34
4.2.1	Základní principy	34
4.2.2	Dominantní postavení.....	34
4.2.3	Tržní síla.....	35
4.2.4	Zakázané zneužití dominantního postavení.....	36
4.2.5	Vstřícná nápravná opatření soutěžitelů	39
4.3	Kontrola spojování soutěžitelů	40
4.3.1	Pozitivní vymezení spojení soutěžitelů	40
4.3.2	Negativní vymezení konkurence	41
4.3.3	Notifikační povinnost	41
4.3.4	Řízení o povolení spojení	43
4.4	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	46
4.4.1	Postavení a funkce ÚOHS	46
4.4.2	Řízení před ÚOHS.....	47
4.4.3	Pokuty a opatření k nápravě	48
4.4.4	Leniency Program	49
4.4.5	Institut narovnání.....	49
5	Závěr.....	50

Seznam použité literatury

Seznam použitých zkratek

1 Úvod

Soutěživost je přirozenou vlastností člověka. Zřejmě každý by chtěl být v oboru svého zájmu tím nejúspěšnějším. Soutěživost prostupuje do mnoha odvětví lidských činností, zejména do sféry hospodářské. Asi každý hospodářský subjekt chce být ve svém odvětví úspěšnější než jeho konkurent, dosahovat lepších výsledků, vyšších zisků, mít co nejvíce zákazníků apod. O tyto hospodářské výsledky právě subjekty trhu soupeří a vzájemně se přitom ovlivňují. Toto soupeření lze nazvat hospodářskou soutěží. Aby boj mezi účastníky trhu o hospodářský výsledek probíhal jen způsoby společensky a morálně únosnými, je potřeba vytvořit právní rámec hospodářské soutěže, jenž zabezpečí, že hospodářská soutěž bude probíhat v nenarušené účinné formě. Účinná hospodářská soutěž totiž přináší mnoho pozitivního. Napomáhá hospodářskému rozvoji a přispívá k efektivnosti ekonomiky. Právě kvůli těmto a dalším kladům je ve veřejném zájmu hospodářskou soutěž chránit. Tento veřejný zájem reprezentuje individuální zájmy jednotlivých účastníků soutěže. Ty se liší právě podle postavení těchto účastníků v hospodářské soutěži. Soutěžitel bude očekávat určitou záruku soutěžní svobody tak, aby mohl realizovat své vysněné cíle. Oproti tomu spotřebitel má zájem na určité míře blahobytu v soutěžním prostředí, v němž se nachází. Právě maximalizace spotřebitelského blahobytu je hlavním, nikoliv však jediným, cílem moderního soutěžního práva.

Ve své práci se zabývám právě oním právním rámcem hospodářské soutěže, tedy soutěžním právem, jehož předpisy chrání hospodářskou soutěž před jejím narušením. Nejprve jsou objasněny základní pojmy týkající se hospodářské soutěže a její ochrany, nastíněn vývoj práva na ochranu hospodářské soutěže v českých zemích a objasněn vztah mezi komunitárním a českým soutěžním právem. Dále jsou vyjmenovány jednotlivé typy protisoutěžních jednání, jimiž lze soutěž narušit, a to dohody narušující soutěž, zneužití dominantního postavení a spojování soutěžitelů. Následuje úvaha nad motivy, které vedou soutěžitele k takovému chování na trhu, a ekonomickými a právními důsledky, které může jejich jednání mít. Čtvrtá kapitola je pak věnována rozboru české právní úpravy ochrany hospodářské soutěže, která je provedena zákonem č.143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů (dále též „OHS“), a je doplněna odkazy na příslušnou komunitární soutěžní úpravu.

Cílem této práce je právě zhodnocení stávající právní úpravy ochrany hospodářské soutěže, tedy zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

2 Základní charakteristika hospodářské soutěže a její ochrany

2.1 Hospodářská soutěž

2.1.1 Pojem hospodářské soutěže

V nejobecnějším pohledu se termín soutěž pokládá za společenský jev. Existuje mnoho různých definic soutěže. Wikipedie vykládá soutěž jako „zápolení dvou nebo více stran o něco, co je cenné pro všechny soutěžící a čeho není dost pro všechny.“¹ Jednotlivé definice se od sebe liší jen minimálně, což je především dáno úhlem pohledu autora, který se tímto sociologickým jevem zabývá. Do sféry společenských vztahů patří také hospodářské vztahy, uvnitř kterých také dochází k soutěži, jejíž povaha se na rozdíl od chápání soutěže v jiných oblastech života společnosti vyhraňuje v pojem hospodářské soutěže. [9]

Jak tvrdí Bejček J., definic hospodářské soutěže je celá řada, avšak přesně vymezit tak komplexní a mnohostranný fenomén, jakým bezesporu hospodářská soutěž je, je možné pouze na vysokém stupni abstrakce, což má za následek praktickou nepoužitelnost takové definice. Existuje mnoho úzkých a širokých definic tohoto pojmu, ale žádná nedokáže vystihnout podstatu soutěže beze zbytku. Pojem hospodářské soutěže je zkrátka příliš komplexní, než aby jej šlo po všech stránkách uspokojivě definovat. [2]

Zákon tedy přímo nevymezuje hospodářskou soutěž. Její právní definice tedy neexistuje, a pokud by existovala, byla by zbytečná. Platná právní úprava hospodářské soutěže ji proto nijak blíže nevysvětluje. Pouze z § 41 ObchZ lze vyčíst, že hospodářská soutěž spočívá v rozvíjení soutěžní činnosti v zájmu dosažení hospodářského prospěchu. Právo se tedy spokojuje s ekonomickým pojetím hospodářské soutěže, či jen s jejím intuitivním chápáním, a nevytváří žádné zvláštní definice. [5]

V jisté míře zobecnění můžeme hospodářskou soutěž definovat jako samostatnou snahu nabízejících a poptávajících, kteří se vzájemně ovlivňují ve svém hospodářském úspěchu, o obchodní kontakt se třetími, nabízením co nejvýhodnějších obchodních podmínek. Soutěž je dynamický proces, jenž se projevuje iniciativní akcí jednoho konkurenta a reakcí druhého konkurenta, který může do soutěže nasadit jiné proměnné, a stát se tak znovu iniciátorem.

Na obecné úrovni lze také vymezit alespoň základní nesporné znaky soutěže, kterými zpravidla jsou:

- existence trhů

¹ [Http://cs.wikipedia.org](http://cs.wikipedia.org) [online]. 12. 11. 2010 [cit. 2011-03-30]. Soutěž. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sout%C4%9B%C5%BE>>.

- s minimálně dvěma nabízejícími nebo poptávajícími subjekty,
- které se chovají antagonisticky. [2]

2.1.2 Soutěžitel

Účastníka hospodářské soutěže lze nazvat různě, nejčastěji pojmem soutěžitel. Termín soutěžitel je jedním ze stěžejních pojmů soutěžního práva. Dle § 2 odst. 1 OHS se pod pojmem soutěžitelé rozumí „... fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právními osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli.“

Abychom daný subjekt mohli považovat za soutěžitele, je třeba, aby vystupoval jako účastník nějakého soutěžního vztahu v rámci hospodářské soutěže. Za soutěžitele nelze pokládat pouze přímé konkurenty, ale také osoby, které jsou vůči jinému soutěžiteli ve vztahu navazujícím, např. dodavatelsko-odběratelském. Podle toho, v jakém vztahu se vůči sobě soutěžitelé nacházejí, lze rozeznávat horizontální soutěžní vztah a vertikální soutěžní vztah. Toto členění je podstatné zejména při posuzování zakázaných dohod omezujících soutěž. Za soutěžitele je nutno také považovat subjekt, který na trhu existuje v daném okamžiku sám a této pozice se snaží využít ve svůj prospěch, bez zřetele na ostatní soutěžitele na jiných trzích a bez zřetele na spotřebitele. Takový soutěžitel je zpravidla vždy v dominantním nebo monopolním postavení a uvedený způsob by měl být klasifikován jako zneužití dominantního postavení. Do soutěžního vztahu může vstoupit i nepodnikatel a stát se tak soutěžitelem, pokud je ekonomicky aktivní a činnost, kterou vykonává, může být z pohledu spotřebitele alternativní k činnosti, kterou vykonává jiná osoba s příslušným podnikatelským oprávněním.

Pro osobu, která se účastní hospodářské soutěže, nemají právní řády jednotlivých členských zemí EU jednotné pojmenování, avšak obsah těchto pojmů stojí na základních principech určených v rámci činnosti Evropského soudního dvoru. Ten také pro tuto osobu zavedl jednotný termín undertaking a definoval ji jako každou jednotku vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na její právní formu a způsob jejího financování. Tato definice zahrnuje jakoukoli jednotku, která provozuje hospodářskou činnost v nejširším slova smyslu, přičemž tato hospodářská aktivita může být vykonávána i sdružením nebo jinou jednotkou bez právní subjektivity. Není ani rozhodující, zda je tato činnost provozována za účelem dosažení zisku či nikoli. [12]

2.2 Právo hospodářské soutěže

Otevřená hospodářská soutěž je mnohdy agresivní a brutální, prokázala sice svůj účel při řešení problémů okamžitých či krátkodobých, ale pro předvídání globálních trendů není produktivní a často se projevuje destruktivní spekulativní chování. Tradiční produktivní ekonomiky mají propracované smíšené hospodářství s pokročilým právním rámcem, vymezujícím pravidla hospodářské soutěže, který působí na ekonomickou aktivitu hospodářských subjektů. [10]

Všichni účastníci hospodářské soutěže, ať podnikatelé nebo nepodnikatelé, mají právo v rámci hospodářské soutěže rozvíjet svou soutěžní činnost za účelem dosažení svého hospodářského prospěchu. Tyto subjekty, které v soutěži mohou vystupovat nezávisle nebo v rámci jakékoli formy sdružení či seskupení, jsou však povinny dodržovat právně závazná pravidla hospodářské soutěže a nesmějí svou účast v soutěži zneužívat.

Existují dvě formy zneužití účasti v hospodářské soutěži. Prvním způsobem zneužití je tzv. nekalá soutěž a druhým nedovolené narušení hospodářské soutěže. Za nekalé soutěžní jednání lze pokládat jednání v rámci hospodářské soutěže, které útočí na jiný subjekt, který je vůči takto jednajícímu subjektu ve vztahu konkurenčním nebo zákaznickém, a je přitom způsobilé vyvolat u adresáta útoku újmu nebo jinou škodu. Stížnostmi na nekalou soutěž se nezabývají soutěžní úřady, ale soudy ve sporných řízeních občanskoprávního charakteru, na základě žalob podaných subjekty, které se cítí být nekalou soutěží dotčeny. Za nedovolené narušení hospodářské soutěže je považován útok na samotnou soutěž, který se až následně projeví vůči konkrétnímu subjektu. Zde se řadí uzavírání zakázaných dohod (kartelů), které jsou způsobilé narušit soutěž, a dále zneužití dominantního (monopolního) postavení. Součástí ochrany před nedovoleným narušením soutěže je také kontrola koncentrací (fúzí či spojování soutěžitelů). O tom, zda došlo k nedovolenému narušení hospodářské soutěže, rozhodují soutěžní úřady, které projednávají stížnosti a jiná obdobná podání, ale také samy provádějí monitorování trhu a posléze pak zahajují řízení o tom, zda došlo k protisoutěžnímu jednání či nikoliv. V ČR to je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále též „Úřad či „ÚOHS“). [12]

Hospodářská soutěž probíhá v prostoru, kterému se říká trh. Není však zcela ponechána vlastní ekonomické samoregulaci tržních vztahů. Hospodářská soutěž je tedy podrobena také právní regulaci, a sice přímé a nepřímé. Nepřímá regulace spočívá ve vyloučení některých předmětů z obchodování, zvýšeném dozoru nad obchodem s určitými předměty tržní nabídky

(např. léky, zbraně) nebo aspekty tržních aktivit (např. zdravotní nezávadnost). Těmto otázkám se však právo hospodářské soutěže nevěnuje.

Právo hospodářské soutěže se zabývá přímou regulací hospodářské soutěže a má za úkol chránit pozitivní funkce hospodářské soutěže. Tato ochrana spočívá v zabránění omezování soutěže a také v zákazu nekalosoutěžních jednání, tedy v zákazu těch aktivit, které nechtějí soutěž omezit nebo ji zcela vyloučit, ale deformovat ji. Soutěžní právo je v jistém smyslu specifické, protože obecným cílem každé právní úpravy je prosazování principu *neminem laedere* (nikomu neškodit), ale kdybychom stejným způsobem přistupovali i k právu hospodářské soutěže, tak bychom konkurenci museli zcela zakázat. Podstata hospodářského soutěžení je právě v poškozování konkurentů s cílem konkurenci eliminovat. Liší se pouze metody, jakými lze tohoto cíle dosáhnout. Snahou soutěžního práva tedy je, aby tohoto cíle subjekty hospodářské soutěže dosahovaly způsoby společensky přijatelnými nebo alespoň pro společnost únosnými.

V soutěžním právu se střetávají soukromoprávní a veřejnoprávní normy. Podle toho můžeme dělit právo hospodářské soutěže na dva velké okruhy. Skupinu právních norem, které se snaží zabránit omezení nebo vyloučení soutěže a postihují tedy jednání směřující proti existenci ekonomické soutěže, označujeme jako právo proti omezování soutěže či také právo na ochranu hospodářské soutěže. V tomto případě mluvíme také o kartelovém, antimonopolním nebo antitrustovém právu. Tato regulace má značnou veřejnoprávní povahu, i když je prostoupena některými rysy soukromého práva. Oproti tomu normy, které se snaží zabránit deformaci soutěžních pravidel, označujeme jako právo nekalé soutěže (právo proti nekalé soutěži). Tato úprava je zřetelně soukromoprávní. [5]

Je třeba dodat, že pod termínem soutěžní právo chápeme pojmosloví, používané v Evropské unii, pouze veřejnoprávní úpravu ochrany hospodářské soutěže. [2] V následujících částech této práce je právě pojem soutěžní právo častokrát použit jako označení pro veřejnoprávní větev práva hospodářské soutěže.

2.3 Kartelové právo

2.3.1 Kvalitativní a existenční ochrana soutěže

Jak z dřívějšího textu vyplynulo, kartelové právo má jiný hlavní účel než právo proti nekalé soutěži. Zatímco potírání nekalosoutěžních aktivit závisí a předpokládá již existenci soutěžního prostředí a je tedy zaměřeno v první řadě na ochranu poctivosti soutěže (tzn. její kvality), předpisy kartelového práva nahrazují samoregulační vliv soutěžního prostředí

v případech, kdy soutěžní prostředí vůbec neexistuje, a zbraňuje také ohrožení soutěžního prostředí, které by mohlo vést k ohrožení konkurence. Proto se také o této oblasti soutěžního práva hovoří i jako o existenční ochraně konkurence. Zájem na udržení kvality existující soutěže je v zásadě považován za soukromý zájem soutěžitele, jenž je vystaven nekalému jednání ze strany konkurence. Naproti tomu zájem na zachování samotné existence soutěže se pokládá za zájem veřejný, který má ochranu prostředků práva veřejného. Členění soutěžního práva na veřejnoprávní a soukromoprávní větev je tradiční a vžitě. Obě části se ovšem navzájem doplňují a prolínají. [5]

Nakonec je třeba konstatovat, že ani formálně a strukturálně ideální soutěžní prostředí není zárukou jednání soutěžitelů v souladu s dobrými mravy soutěže. Toto už je však zcela jiný problém, který řeší právo nekalé soutěže. [2]

2.3.2 Pojem kartelového práva

Nejobecnějším cílem kartelového práva je zachování, udržení a posílení tržního hospodářství prostřednictvím právních mechanismů k zabezpečení svobody soutěže a k omezení nadměrné hospodářské moci, aby tato moc neohrožovala účinnost soutěže. Předpisy kartelového práva nemohou určit, jaká konkrétní soutěž nebo podnik má být chráněn, ale mohou chránit hospodářskou soutěž jako společenskou hodnotu, která tvoří základ ekonomického systému tržně orientované společnosti. Normy kartelového práva se řadí k právním základům společenského řádu. [2]

Účelem kartelově právních předpisů je ochrana hospodářské soutěže proti jejímu vyloučení, omezení či jinému narušení nebo ohrožení. Toto prvotní pravidlo lze nalézt v podobném tvaru v čl. 81 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství ve znění Amsterodamské smlouvy (dále též „Smlouva ES“), které je aplikováno na oblast zakázaných dohod narušujících hospodářskou soutěž. Analogicky je toto pravidlo použito i v případě zneužití dominantního postavení v čl. 82 Smlouvy ES. Totožné pravidlo obsahuje také § 1 odst. 1 OHS, který dopadá kromě zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení i na spojování soutěžitelů (koncentrací) a uvádí že: [12]

„Tento zákon upravuje ochranu hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb (dále jen „zboží“) proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení (dále jen „narušení“)

a) dohodami soutěžitelů (§ 3 odst. 1)

b) zneužitím dominantního postavení soutěžitelů, nebo

c) spojením soutěžitelů. “

Zákon tedy chrání hospodářskou soutěž proti jejímu narušení. Narušení je legislativní zkratka, která označuje jakékoli jednání v rozporu se závaznými pravidly hospodářské soutěže vycházejícími ze zákona. Tímto jednání může být vyloučení, omezení, jiné narušení nebo ohrožení soutěže. Vyloučení soutěže se vztahuje k takovým formám jednání, které zabraňují, aby soutěž vůbec existovala. Tato situace může nastat v důsledku mnoha rozličných protisoutěžních jednání. Např. soutěžitel v dominantním postavení svým protisoutěžním jednáním donutil všechny konkurenty opustit relevantní trh a zůstal na něm sám, čímž na takovém trhu vyloučil jakékoli soutěžení. O vyloučení soutěže by se jednalo i v případě, kdy na trhu existuje množství konkurentů, ale soutěž z nejrůznějších důvodů prakticky neprobíhá. Např. tehdy, pokud by soutěžitelé mezi sebou uzavřeli horizontální dohodu, která by soutěžní chování nahradila. Omezení soutěže je stav, kdy v důsledku protisoutěžního chování sice nedojde k úplnému zániku soutěže, ale neprobíhá tak plnohodnotně a účinně, jak by probíhala nebýt tohoto jednání. Zde můžeme řadit případy, kdy dohodou soutěžitelů, kteří již na trhu působí, dojde k vytvoření bariér vstupu na trh. Soutěž na relevantním trhu mezi původními účastníky sice probíhá, ale jejich dohodou je omezen vstup nových soutěžitelů, a tím i další zkvalitnění soutěže. Jiné narušení soutěže představuje označení pro jiné způsoby narušení soutěže, než její vyloučení nebo omezení. Zakázaná jsou také jednání, která sice nevedou k vlastnímu narušení soutěže, ale mohou ji být jen ohrozit. Legislativní zkratka narušení zahrnuje i ohrožovací delikty. Ohrožení je předpokládaný stav, který nastává v důsledku protisoutěžního jednání a jenž by byl naplněn, kdyby došlo k vykonání tohoto protisoutěžního jednání, tzn., kdyby vznikl jeho účinek, kterým je narušení soutěže. Tato situace může nastat v případě, že spolu soutěžitelé uzavřou zakázanou dohodu, a její účinnost z nějakého důvodu odloží. Potom k vlastnímu narušení soutěže dojde až plněním této dohody. Zákon vyjmenovává tři skutkové podstaty, jimiž lze narušit hospodářskou soutěž. Jedná se o dohody soutěžitelů, zneužití dominantního postavení a některá spojení soutěžitelů. Tento výčet je taxativní a na jiná protisoutěžní jednání nelze zákon použít. [1]

Pravidla a principy kartelového práva, o nichž bude v následujícím textu pojednáno, se aplikují jak na úrovni komunitárního soutěžního práva, tak i na úrovni české vnitrostátní legislativy – tedy zákona o ochraně hospodářské soutěže. Komunitární a český právní řád totiž v oblasti soutěžního práva stojí na stejných principech a podává i tatáž hmotněprávní pravidla. V oblasti procesního práva zde sice existují mírné odlišnosti, např. v úpravě průběhu řízení a některých procesních institutů, ale ve věci procesních práv účastníků řízení jsou obě

úpravy v podstatě obdobné. Toto je důsledek harmonizace českého soutěžního práva s komunitárním právním řádem, které bylo dosaženo přijetím zákona č. 143/2001 Sb. a jeho následných novelizací.

Principy kartelového práva, které se aplikují na případy uzavírání zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení, jsou částečně odlišné od principů, které se uplatňují při spojování soutěžitelů. Tyto principy můžeme zjednodušeně definovat takto:

„1. Soutěžitelé mohou v hospodářské soutěži jednat samostatně, mohou spolupracovat nebo se mohou spojovat, sdružovat či jinak seskupovat a na trhu tak působit společně.

2. Jednají-li soutěžitelé samostatně, mohou jednat tak, aby svým jednáním dosáhli pro sebe maximálního užitku, mají-li však dominantní postavení, jsou vstaveni povinnosti respektovat přísnější pravidla, než kdyby dominantního postavení nedosahovali. Nesmějí svého dominantního postavení zneužívat.

3. Spolupracují-li spolu soutěžitelé, mohou spolu uzavírat jakékoli dohody, s výjimkou těch, které jsou považované za zakázané dohody, neboť narušují hospodářskou soutěž.

4. Soutěžitelé se mohou sdružovat či jinak seskupovat, mají-li však na trhu významnější postavení, podléhá jejich sdružování či jiné seskupování povolení.“²

Z těchto uvedených principů vyplývá, že uzavírání dohod narušujících hospodářskou soutěž a zneužití dominantního postavení je striktně zakázáno. Toto konstatování vychází z toho, že zakázané dohody narušující hospodářskou soutěž a zneužití dominantního postavení mají zcela jednoznačně nebezpečný a škodlivý účinek. Tato teorie se vyvíjí již od konce druhé světové války a zejména na zlomu století nabyla významných rozměrů pro zajištění další existence soutěže na komunitárním trhu i na trhu jednotlivých evropských zemí. Dokonce i kritici celého antimonopolního zákonodárství, kteří jej označují za zcela zjevný a bezprecedentní zásah do volného působení tržních sil, většinou souhlasí alespoň se závěrem, že zákaz kartelů a zneužívání tržní moci je nutný. [12]

Fúze sama o sobě není protisoutěžní jednání, které je zakázáno. Kontrola slučování podniků je však významným preventivním nástrojem, kterým lze také zabránit omezení či vyloučení soutěže. Z tohoto důvodu má spojování soutěžitelů v tomto kontextu své místo. Oproti komunitární úpravě fúzí, která je provedena samostatným nařízením mimo čl. 81 a 82 Smlouvy, národní soutěžní předpisy o ni pojednávají v jednom zákoně. [9]

² RAUS, David; NERUDA, Robert. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1. vydání. Brno: CP Books, 2005. ISBN 80-251-0394-3, str. 8

Protože spojování soutěžitelů není přímo zakázáno, ale podléhá v některých případech povolení, je třeba zabývat se oblastí dohod narušujících soutěž a zneužití dominantního postavení samostatně. Kartelové právo, které obsahuje právní prostředky ochrany před těmito protisoutěžními jednáními, lze aplikovat pouze na případy, kdy se nejedná o protisoutěžní útok na jednotlivé soutěžitele v postavení konkurentů nebo jiných soutěžitelů či v postavení spotřebitelů, ale na jednání, která útočí na existenci hospodářské soutěže. Posuzuje-li se tedy jednání soutěžitelů z pohledu, zda neporušuje normy kartelového práva, pak je třeba vycházet z pravidla, jež říká, že kartelové právo je nástroj ochrany existence funkční hospodářské soutěže a neslouží k ochraně jednotlivců, kteří se účastní hospodářské soutěže. [12]

Účelem kartelového práva je tedy vytváření zábran proti nedovolenému narušení soutěže, jelikož narušení soutěže bez právního postihu a možnosti reparace posiluje jistotu narušitele o realizaci svých ekonomických cílů na úkor ostatních soutěžitelů a funkčnosti hospodářské soutěže. Právo hospodářské soutěže tedy primárně chrání svobodnou hospodářskou činnost právě tím, že zakazuje narušení soutěže. Předchází tak vzniku škodlivé tržní moci, jenž omezuje účinnost soutěže coby samoregulačního principu. [2]

Kartelové právo lze pochopit, pokud si uvědomíme tři základní teze kartelového práva:

„1. Kartelové právo je označováno jako „právo ekonomické“

2. Kartelové právo opomíjí hranice mezi právem veřejným a soukromým a jde napříč jednotlivými právními obory

3. Kartelové právo je „právem represivním“³

Skutečnost, že kartelové právo bývá označováno jako právo ekonomické, je zřejmá už z toho, jakých pojmů používá a bez nichž by bylo neaplikovatelným. Tak například pojem „relevantní trh“, jenž je zcela zásadní pro posuzování jednotlivých jednání způsobilých narušit soutěž, je, spíše než právní jev, fenomén, který bývá zkoumán ekonomickými, marketingovými nebo také demoskopickými metodami.

Kartelové právo je navíc právem, které bez zábran opomíjí hranice mezi veřejným a soukromým právem. Jestliže je nějaké jednání shledáno protisoutěžním, a tedy i protizákonným, přenáší se důsledky této veřejnoprávní kvalifikace i do sféry soukromoprávní, zejména do oblasti závazkových vztahů.

³ RAUS, David; NERUDA, Robert. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1. vydání. Brno: CP Books, 2005. ISBN 80-251-0394-3, str. 10

Kartelové právo je nadto také právem represivním, které kromě striktního zákazu rovněž trestá, především finančně, porušení závazných pravidel hospodářské soutěže. [12]

2.4 Relevantní trh

2.4.1 Pojem relevantního trhu

Jestliže posuzujeme úroveň soutěžního prostředí a existenční předpoklady svobodné soutěže, je zásadní zkoumat tržní moc jednotlivých soutěžitelů nacházejících se na trhu a způsob, jakým svojí tržní moc využívají. Míra tržní moci jednotlivých účastníků hospodářské soutěže je přitom nepřímo úměrná kvalitě soutěžního prostředí. Tržní moc se vždy zkoumá jako hodnota ve vztahu k určité části trhu vymezené věcně, územně a časově. Jen v tomto specifickém prostoru, určeném průnikem věcných, teritoriálních a temporálních vazeb, totiž může vzniknout reálný soutěžní vztah a střet zájmů. Kdybychom soutěž pojali jako jeden všeobecný boj o neurčitou a neroztříděnou kupní sílu, bylo by to teoreticky bezdůvodné a prakticky naprosto nepoužitelné. Proto se musí ochrana hospodářské soutěže zabývat jen případy, ve kterých se setkává nabídka s poptávkou po specifických výrobcích či službách. Tento střet může nastat jen v konkrétním čase na určitém místě. K rozpoznání této situace nám pomůže pojem relevantního, nebo též rozhodného, trhu. [5]

Podle § 2 odst. 2 OHS je relevantním trhem „... *trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území*“.

Relevantní trh lze též definovat jako prostorový a časový souběh nabídky a poptávky po výrobcích, službách a výkonech, které jsou z hlediska uspokojení daných potřeb uživatelů těchto výrobků, služeb a výkonů totožné nebo vzájemně zastupitelné. Relevantní trh nám tedy odpovídá na otázku, co a na jakém území uspokojuje určité potřeby spotřebitelů. [12]

Pojem relevantního nebo také někdy referenčního trhu je jedním z klíčových pojmů jak národního, tak komunitárního soutěžního práva. Tento pojem hraje zásadní roli v analýze jednotlivých soutěžních případů. Relevantní trh je variabilní hodnota, jež závisí na konkrétních podmínkách daného soutěžního případu, a její stanovení vzejde z hodnocení mnoha mimoprávních faktorů. Proto má spíše ekonomický než právní význam. Určení správného relevantního trhu má rozhodující význam pro vytvoření právního stanoviska k určitému jednání a vyhodnocení jeho důsledků pro soutěž.

Zpočátku v českém právu nebyl pojem relevantního trhu z hlediska obsahu jednoznačně a srozumitelně vnímán, a tudíž se hledalo jeho vysvětlení prostřednictvím legální definice. Termín relevantní trh pronikl do české úpravy z komunitárního právního řádu. [9]

V evropské regulaci hospodářské soutěže nejsou definice relevantního trhu a způsob, jakým je určován, vymezeny právním předpisem. Pojetí relevantního trhu bylo postupně zpracováno v rozsudcích Evropského soudního dvora a v rozhodovací praxi Komise. Definice, která je obsažena v § 2 odst. 2 OHS, se opírá o definice zahrnuté v judikatuře Evropského soudního dvora. Následně vydala Komise v roce 1997 Oznámení o definici relevantního trhu pro potřeby evropského soutěžního práva. V rámci tohoto Oznámení Komise podrobně popsala svůj postup při stanovování relevantního trhu ve všech jeho složkách. Toto Oznámení je užitečným prostředkem při uvažování o správném vymezení relevantního trhu jak v řízeních vedených podle komunitárního soutěžního práva, tak i v řízeních vedených podle národních právních předpisů jednotlivých členských zemí EU. [12]

Ze zákonné definice relevantního trhu tedy vyplývá, že pod tímto pojmem lze chápat časový a prostorový souběh nabídky a poptávky po určitém zboží. Relevantní trh je vymezován z hlediska věcného – věcně relevantní trh zahrnuje to zboží, které je spotřebitelem vnímáno jako shodné, zaměnitelné nebo má povahu substitutů, anebo u kterého lze v krátké době bez podstatných nákladů na produkci takových substitutů přestoupit. Dále je relevantní trh definován územně. Geografický relevantní trh označuje oblast, ve které soutěžitelé nabízejí a poptávají dané zboží. Dále je třeba přihlídnout i k časové složce relevantního trhu. Musí totiž nastat taková situace, kdy je možné věcně relevantní zboží směňovat na teritoriálně vymezeném relevantním trhu ve stejném časovém období. [1]

2.4.2 Věcné vymezení relevantního trhu

Jestliže se má vymežit věcná součást relevantního trhu, znamená to, že se zkoumá, zda se na trhu nachází zboží, které je podle názoru spotřebitele zaměnitelné nebo substituovatelné především z hlediska jeho vlastností, ceny a plánovaného užití. Situace na trhu je tedy posuzována zejména v souvislosti se zaměnitelností zboží, přičemž zásadní pro takové hodnocení je, jak spotřebitel vnímá zboží, jestli jej lze využít k dosažení shodného cíle a zda plní shodnou funkci. Pro posouzení zaměnitelnosti jsou důležitými faktory zvláště cena, kvalita, trvanlivost atd. Zboží, které je zaměnitelné jen částečně, se v zásadě nezahrnuje do věcně relevantního trhu. [1]

Při vyhodnocování zaměnitelnosti výrobků je potřeba vycházet z reaktivní zastupitelnosti, která odráží vnímání konečných spotřebitelů, a nikoliv z funkční zastupitelnosti, jež zohledňuje takové kategorie, jako je shodný výrobní materiál či podobnost technických parametrů. Následkem tohoto přístupu je možnost, že se dva identické výrobky ocitnou na rozdílných relevantních trzích, jestliže uspokojují odlišné potřeby, a naopak technicky rozdílné výrobky mohou být zařazeny na tentýž relevantní trh v případě, že uspokojují stejnou potřebu obdobným způsobem. Proto není pro určení relevantního trhu rozhodující technická podobnost dvou výrobků, ale schopnost uspokojit tutéž potřebu. [12]

Věcně relevantní trh se posuzuje nejen ze stránky zaměnitelnosti daného zboží na poptávkové straně trhu (odběratelský trh), ale i ze stránky možností, které má producent zboží při vstupu na nabídkovou stranu trhu (dodavatelský trh) tohoto zboží z jiného trhu. Jestliže je shodné či zaměnitelné zboží spotřebiteli za stejných nebo podobných podmínek lehce dostupné od jiného producenta, jenž na trh může snadno, rychle a bez zřetelných bariér vstupu proniknout, pak by měl být věcně relevantní trh hodnocen spolu s trhem těchto potenciálních soutěžitelů. [5]

2.4.3 Teritoriální vymezení relevantního trhu

Pokud se má stanovit tržní moc soutěžitele, nelze vystačit pouze s věcným vymezením relevantního trhu, nýbrž je nutné zohlednit také územní aspekt relevantního trhu. Při určování teritoriálně relevantního trhu se v podstatě stanovuje oblast, kde spotřebitelé hledají substituty zboží, které bylo vymezeno jako věcná součást relevantního trhu. Tudiž geografické vymezení je krokem následujícím až po vymezení věcném. V procesu stanovování územního rámce relevantního trhu platí, že se dvě geografická místa řadí k různým relevantním trhům v případě, že každý trh je z hlediska soutěžních podmínek vnitřně co nejvíce homogenní a navenek co nejvíce heterogenní. Jednou z pomůcek k určení územně relevantního trhu je tedy různorodost podmínek soutěže na dvou trzích. Těmi mohou být například odlišné ceny shodného zboží, různé spotřebitelské preference anebo rozdílné velikosti tržních podílů podniků mezi sousedními oblastmi. [12]

OHS výslovně nerozlišuje relevantní trh z teritoriálního hlediska na trh celorepublikový a lokální, jako to prováděl OHS 1991, ale Úřad tyto termíny ve své rozhodovací praxi nadále využívá. Zatímco pod pojmem celorepublikový trh si lze jednoduše představit území České republiky, lokální trh označuje jakýkoliv územní celek menší než trh celorepublikový, který přitom nemusí odrážet územněsprávní členění státu. Lokální trh může být vymezen územím

kraje, okresu, obce či její části, ale i takovým místem jako je tržiště, ulice apod. Ve spojitosti s oprávněním Úřadu uplatňovat komunitární soutěžní právo, může relevantní trh zahrnovat i území více států, protože působnost komunitárního práva se vztahuje na území celé EU. [1]

Stejným způsobem postupuje i Komise při vymezování územního rámce relevantního trhu. Ta může v jistých případech stanovit relevantním trhem území několika členských států, dále může konstatovat existenci komunitárního trhu zahrnujícího území všech států EU, či dokonce celosvětového trhu, pokud neexistuje žádné místo s rozdílnými soutěžními podmínkami. Je zásadou, že geografický relevantní trh výrobků je stanovován širším, než je tomu u služeb, protože poskytování služeb je většinou více spjaté s určitým územím. [12]

2.4.4 Časové vymezení relevantního trhu

Z časového hlediska se relevantní trh vymezuje z toho důvodu, že při zkoumání zastupitelnosti zboží hraje v mnoha situacích důležitou roli faktor času. Časový aspekt může zapříčinit, že jinak substituční druhy zboží se mohou ocitnout na věcně zcela rozdílných relevantních trzích. Časové pojetí je podstatné z pohledu dynamiky trhu a uspokojování poptávky v konkrétním reálném čase. [2]

V praxi to znamená, že se rozlišuje pouze to, zda se jedná o trh trvalý, typický opakovanými dodávkami, nebo o trh krátkodobý. Za krátkodobý relevantní trh bývá někdy označován trh sezónního zboží. V absolutní většině případů je však relevantní trh charakterizován jako trvalý. Fakt, že poptávka po konkrétním zboží během roku vykazuje relativně citelné odchylky, nevede k stanovení několika rozdílných relevantních trhů z časového hlediska. [12]

2.5 Historický vývoj práva na ochranu hospodářské soutěže v ČR

2.5.1 Předválečný vývoj

Československá republika zdělila po první světové válce právní řád Rakouska-Uherska, který nějakou zvláštní úpravu soutěžních vztahů neobsahoval. Zásahy do smluvní svobody byly dosti vzácné, ovšem existoval veřejný zájem na společnosti spravedlivě organizované nejen na straně podnikatelské, nýbrž i vzhledem k spotřebitelům. V mírových smlouvách ukončujících první světovou válku byly řešeny i otázky nástupnických států, tedy i Československa. V jedné z těchto smluv se ČSR zavázala vytvořit právní úpravu ochrany proti nekalé soutěži. Tento závazek byl realizován přijetím zákona č. 111/1927 Sb., jehož

generální klauzule byla tak široce vymezena, že byla častokrát aplikována i na některé případy kartelověprávní povahy. [9]

Samostatný zvláštní vývoj kartelového práva v Československu započal roku 1993 přijetím zákona č. 141/1993 Sb. o kartelech a soukromých monopolech (kartelový zákon). Důvodem přijetí tohoto zákona bylo zejména vyhlášení podobných právních úprav v jiných evropských zemích a kartelizace řady evropských ekonomik, která podporovala tlak na kartelizaci⁴ a přijetí příslušné právní úpravy i v ČSR. Kartely se v té době pokládaly za projev přirozené koncentrace a pod podmínkou nezneužívání své tržní moci se považovali za přípustné. Právní regulace kartelů byla navrhována s opatrností, protože kartelové organizace tvořily základ domácí i mezinárodní hospodářské politiky. V dnešní době běžný zákaz kartelů byl po vzniku republiky nemožný, jelikož § 114 Ústavní listiny ČSR č. 12/1920 zakotvoval spolčovací právo na ochranu a podporu pracovních a hospodářských poměrů. Z toho důvodu by byl zákaz protiústavní. Toto změnil až zmíněný kartelový zákon, který připustil podmíněné omezení smluvní omezení hospodářské soutěže. Ten kartelovou dohodu definoval jako úmluvu samostatných podnikatelů s cílem omezit nebo vyloučit soutěž a následné ovládnutí trhu. K platnosti takové dohody stačila pouze písemná forma a výslovný závazek ve smlouvě vyloučit nebo omezit soutěž. Zákon tedy povoloval existenci kartelů, zabezpečoval nad nimi státní dohled prostřednictvím kartelových rejstříků vedených statistickým úřadem, kde se povinně evidovaly všechny kartelové dohody, a zaváděl opatření proti zneužití takto získaného postavení. [2]

2.5.2 Vývoj v letech 1948 – 1989

V tomto období byla ekonomika státu postavena na přísném hospodářském dirigismu, který byl založen na řízení prostřednictvím centrálních hospodářských plánů. V těchto plánech byla vyloučena jakákoli hospodářská soutěž. Tato etapa trvala celých 40 let. [6]

Předpisy, které v té době platily, nedovolovaly, aby se zde mohl rozvinout základní pilíř tržní ekonomiky, formální rovnost subjektů na trhu, což je podmínka nezdeformované soutěže. Právní úprava hospodářských soutěžních vztahů byla značně zúžena. Jakýmsi náznakem liberalizace v oblasti hospodářské soutěže byla podzákonná úprava plánovitého řízení národního hospodářství v době okolo reformního roku 1968. Následující období normalizace ještě více upevnilo centrálně plánované hospodářství. [5]

⁴ V Československu byla většina průmyslu propojena kartelovými dohodami, jejichž počet byl v roce 1936 udáván okolo 1200. [2]

2.5.3 Vývoj od roku 1989

Nová právní úprava soutěžního práva byla důležitým předpokladem pro hospodářskou transformaci. Byl přijat zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, který stanovil postih tří skutkových podstat, které mohou omezit či vyloučit hospodářskou soutěž. Tento zákon se týkal kartelů, fúzí a dominantního a monopolního postavení. [5]

Tento zákon také reagoval na tehdejší stav uměle monopolizované ekonomiky, jelikož jeho důležitým úkolem byla i demontáž těchto státem vytvořených monopolů a jejich privatizace. Zákon tedy sloužil nejen k ochraně hospodářské soutěže, která fakticky ještě neexistovala, ale měl svým způsobem i přispívat k jejímu vytvoření. [8]

Česká republika byla povinna před vstupem do EU upravit své předpisy na ochranu hospodářské soutěže tak, aby se principiálně shodovaly s komunitárním soutěžním právem. Z toho důvodu Úřad vypracoval nový zákon o ochraně hospodářské soutěže, který nahradil předešlý zákon č. 63/1991 Sb. Tento nový zákon nabyl účinnosti dne 1. 7. 2001 a byl ve sbírce zákonů vyhlášen pod číslem 143/2001 Sb. Zároveň byl Úřadem vydán soubor vyhlášek (č. 198 – 205/2001 Sb.) o tzv. blokových výjimkách v souladu s blokovými výjimkami vydanými Komisí, resp. Radou EU. Následující novelizace zákona o ochraně hospodářské soutěže odrážely další vývoj komunitárního soutěžního práva, především přijetí Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 a Nařízení Rady (ES) č. 139/2004. [1]

Zatím poslední novelou je zákon č. 155/2009 Sb., jenž významně zasáhl do textu zákona. Opět přispívá k další harmonizaci českého práva s komunitárním, především ve své hmotněprávní části, dále zpřesňuje některá ustanovení v oblasti řízení před Úřadem, ale nová úprava sankcí představuje odklon jak od dosavadní rozhodovací praxe, tak i od komunitární úpravy. [8]

2.6 Vzájemný vztah komunitárního a českého soutěžního práva

V důsledku vstupu ČR do EU a přímé účinnosti komunitárního soutěžního práva bylo potřeba doplnit vymezení předmětu OHS, tak aby odrážel změny tímto vstupem vyvolané. Z toho důvodu byl do OHS zapracován § 1 odst. 2, jenž doplňuje vymezení předmětu a působnosti zákona ve vztahu k povinnostem ČR jako členského státu EU.

V České republice platí přímo aplikovatelné komunitární soutěžní právo. Na komunitární úrovni otázku zakázaných dohod upravuje zejména čl. 81 Smlouvy ES, oblast zneužití dominantního postavení čl. 82 Smlouvy ES a spojování soutěžitelů Nařízením Rady

(ES) č. 139/2004. K provedení ustanovení o zakázaných dohodách a zneužití dominantního postavení bylo navíc vydáno Nařízení Rady (ES) č. 1/2003.

Nabízí se samozřejmě otázka, kdy použít předpisů komunitárního soutěžního práva a kdy české legislativy. Ustanovení OHS se vztahují pouze na tzv. jednání bez komunitárního prvku, což jsou jednání, která nemohou podstatně ovlivnit obchod mezi členskými státy EU. Komunitární soutěžní právo se v oblasti antitrustu (tj. zakázané dohody a zneužití dominantního postavení) použije jen na taková jednání, která mohou znatelně ovlivnit obchod mezi členskými státy, tj. tzv. jednání s komunitárním prvkem. Komunitární právo je oprávněna aplikovat jak Komise, tak i Úřad. Jestliže řízení vede Komise, postupuje podle procesních ustanovení Nařízení 1/2003. Oproti tomu Úřad vede řízení podle procesních ustanovení OHS. Úřad se v tzv. řízeních s komunitárním prvkem řídí procesními ustanoveními OHS a hmotněprávními ustanoveními komunitárního práva. Hmotněprávní ustanovení OHS se tedy použijí zásadně jen v případě jednání bez komunitárního prvku, tzn. jednání s dopadem výlučně na národní trh. Může ovšem nastat i situace, kdy soutěžitel svým jednáním poruší současně předpisy národního i komunitárního práva. Z Nařízení 1/2003 vyplývá, že na jednání s komunitárním prvkem musí být vždy uplatněno právo komunitární. Avšak současná aplikace národního práva na totéž jednání není nijak omezena. Proto je možné, aby v rámci jednoho správního řízení bylo jedno jednání konkrétního soutěžitele posuzováno jak podle předpisů českého práva, tak i komunitárního.

Obdobně komunitární úprava kontroly spojování soutěžitelů se uplatní pouze na tzv. spojení s komunitární dimenzí. Tato spojení jsou definována v Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 na základě výše obrátů, kterých spojující se soutěžitelé dosahují v rámci EU. Taková spojení soutěžitelů posuzuje Komise, ale za určitých okolností může i tyto spojení posuzovat národní soutěžní úřad a obdobně Komise může ve výjimečných případech posuzovat i spojení, která nepřekračují tyto obrátové podmínky. Spojení s komunitární dimenzí jsou posuzována Komisí i za předpokladu, že jde o spojení soutěžitelů jen z České republiky. Úřad řeší pouze taková spojení, která překračují obrátové limity stanovené OHS a zároveň nedosahují obrátových kritérií zakládajících tzv. spojení s komunitární dimenzí. Avšak i spojení s komunitární dimenzí může být komisí postoupeno k vyřízení Úřadu, a naopak Úřad může Komisi předat i spojení soutěžitelů bez komunitární dimenze. [1]

3 Příčiny a důsledky ochrany hospodářské soutěže

Zákon o ochraně hospodářské soutěže tedy chrání soutěž před jejím narušením kartelovými dohodami, zneužitím dominantního postavení a spojováním soutěžitelů. Nabízí se otázka, co motivuje soutěžitele k takovému protisoutěžnímu jednání, jaké ekonomické a právní důsledky jejich jednání může mít a jak ovlivní toto chování hospodářskou soutěž. V této kapitole se snažím podchytit příčiny a důsledky jednotlivých protisoutěžních aktivit především z ekonomického hlediska, ale i z jiných pohledů. Také se zde zabývám právními důsledky, které může takto jednající soutěžitel očekávat.

3.1 Příčiny a důsledky kartelových dohod

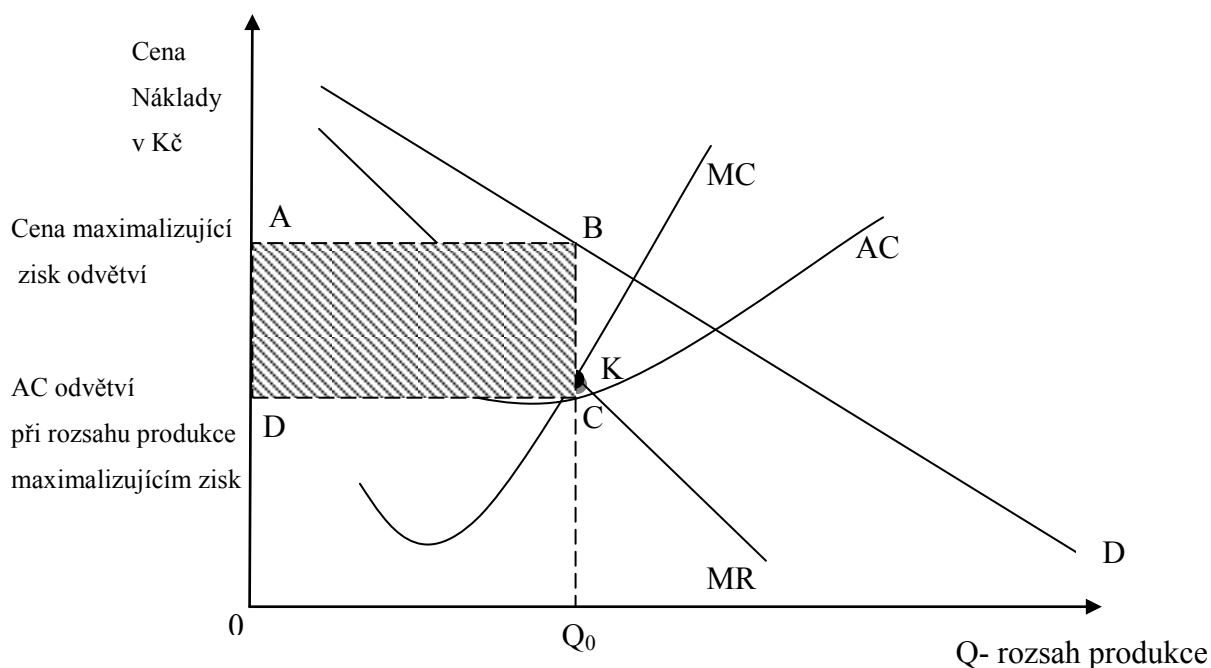
Kartelové dohody lze ze soutěžního hlediska definovat jako dohodu nebo jinou formu vzájemného dorozumění mezi právně nezávislými soutěžiteli, která se vztahuje na jeden či více parametrů soutěže, která je způsobilá soutěž ovlivnit, vyloučit či zkreslit její výsledky. [2]

Úspěšný vznik a úspěšné fungování kartelových dohod předpokládá stav, kdy se kartelové dohody účastní jen ti soutěžitelé, kteří v souhrnu disponují dostatečně velkou tržní silou. Efektivně totiž může působit jen taková kartelová dohoda, jejímiž účastníky jsou ti nejvýznamnější soutěžitelé na trhu, jelikož čím podstatnější část soutěžitelů na trhu se účastní kartelové dohody, tím se snižuje riziko, že ostatní soutěžitelé na trhu, kteří se neúčastní kartelové dohody, se budou chovat na takové kartelové dohodě nezávisle. [13]

Z pohledu ekonomické teorie mají sklon ke kartelizaci především oligopolní tržní struktury, jež se vyznačují malým počtem konkurujících si soutěžitelů. Jednotliví účastníci této tržní struktury mají velký vliv na celkovou nabídku odvětví. Typická je jejich vysoká vzájemná závislost, jelikož v oligopolních podmínkách změna rozsahu produkce či ceny jednoho subjektu působí i na konkurenty v odvětví, protože ovlivní jejich prodeje a zisky. Např. sníží-li jeden producent cenu svého zboží ve snaze zvýšit prodej a tržby, udělá totéž i druhý producent, na což znovu odpoví první producent snížením ceny. Tato logika řetězce reakcí a protireakcí by vedla k vzájemnému zruinování obou producentů. Subjekty na trhu si však v zásadě rychle uvědomí, že taková konkurenční strategie je sebezničující. Jakmile si subjekty v oligopolním odvětví uvědomí, že vzájemné soupeření je oslabuje a že by naopak mohli těžit ze společného postupu, mívají sklon ke koordinaci své obchodní politiky. Tato koordinace je snazší v oligopolních tržních podmínkách, jelikož zde působí malý počet soutěžitelů. Těžko si lze představit koordinaci v odvětví se stovkami soupeřících subjektů. Koordinace zúčastněným subjektům dovoluje dosahovat vyššího zisku, snížení nejistoty při

rozhodování a bránění vstupu potenciálních konkurentů do odvětví. Podle ekonomické teorie je kartelovou dohodou dohoda uzavřená mezi subjekty oligopolní tržní struktury zaměřená na koordinaci při určování ekonomických proměnných, jako jsou hlavně cena a rozsah produkce. Kartelové dohody jako forma smluvního oligopolu, jenž má tendenci chovat se v odvětví jako monopol, omezují volnou soutěž a tím zeslabují snahu jednotlivých subjektů na trhu o zvyšování efektivnosti a technologický pokrok. Omezují tak hospodářskou svobodu a přesahuje-li jejich ekonomická moc i do oblasti politické, pak i svobodu politickou. Jestliže účastníci kartelové dohody postupují skutečně jednotně, umožňuje jim to chovat se jako monopol a dosahovat monopolního zisku. Zde však jde o maximalizaci zisku celého odvětví.

Jak lze vidět na grafu 3.1, v kartelizovaném odvětví jsou mezní náklady (MC) a průměrné náklady (AC) výrobní charakteristiky subjektů působících v odvětví. Cílem je maximalizace zisku celého odvětví, čehož bude dosaženo, když se budou odvětvové mezní náklady (MC) rovnat odvětvovým mezním příjmům (MR). Tato situace nastane v bodě K. Účastníci kartelové dohody stanoví celkovou produkci odvětví (Q_0) a podíly jednotlivých účastníků na celkové produkci.

Graf 3.1 [6]

Kartel nasadí maximální cenu (A), kterou tržní poptávková křivka (D) dovoluje. Celkové příjmy odvětví (ABQ_0) jsou vyšší než celkové náklady odvětví (DCQ_0) a celé odvětví tedy dosahuje ekonomického zisku ve výši ABCD. Tento zisk se rozdělí mezi účastníky kartelu v poměru, v jakém tvořili celkovou produkci odvětví. [6]

3.2 Příčiny a důsledky zneužívání dominantního postavení

Samotný pojem zneužívání dominantního postavení nemá legální definici, lze jej však odvodit z demonstrativního výčtu skutkových podstat nedovolených jednání. Povaha těchto jednání je buď omezující, vykořisťovatelská, nebo diskriminační. Rozhodně půjde o určitý druh jednání, jenž je v rozporu s dobrými mravy soutěže, ale z hlediska předmětu úpravy OHS musí důsledkem takového jednání být mimo nepříznivých účinků pro dotčené soutěžitele zejména narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu. [8]

Protisoutěžního jednání se v tomto případě dopouští soutěžitel v dominantním postavení, jenž se může do značné míry chovat nezávisle na ostatních soutěžitelích i spotřebitelích na relevantním trhu. Dominantní postavení přitom může být dosaženo několika způsoby. První variantou, jak nabýt dominantního postavení je interním růstem. Interním růstem lze chápat systematickou vnitřní expanzi činností a postupné a pozvolné zabírání čím dál vyššího tržního podílu, např. v důsledku nabízení kvalitnějšího nebo levnějšího zboží na relevantním trhu nebo v důsledku neočekávané změny podmínek na trhu, např. po odchodu jednoho či více významných konkurentů z trhu. Dalším způsobem vzniku dominantního postavení je dočasné obsazení nově vzniklého trhu subjektem, jenž se významnou měrou účastnil na výzkumu a vývoji nového výrobku. Další příčinou existence dominantního postavení mohou být výlučná nebo speciální práva poskytnutá či zaručovaná státem. Tato situace je však dnes v důsledku postupné liberalizace stále méně častá. Jedná se o tzv. legální monopoly, v ČR to byla donedávna Česká pošta. Důvodem existence dominantního postavení mohou být i přírodní či jiné fyzikální podmínky. Tyto podmínky pak fyzicky znemožňují fungování konkurence nebo ji činí ekonomicky zcela nevýhodnou. V tomto případě se jedná o tzv. přirozené monopoly, je totiž ekonomicky nerozumné stavět např. alternativní sítě pro distribuci energií a vody. Obvyklou variantou dosažení dominantního postavení je i tzv. externí růst, kdy jeden soutěžitel prostřednictvím fúzí, akvizicí a jiných způsobů nabývá kontrolu nad jinými soutěžiteli a získává tak i jejich tržní podíl a tržní sílu. Nejčastějším případem zřejmě bude dosažení dominantního postavení v důsledku kombinace různých příčin, např. fúzí a následného interního růstu.

Stát však může v některých případech zasáhnout a ovlivnit vznik dominantního postavení. Má jednak nástroje národohospodářské, kterými jsou rozhodnutí o tom, zda bude určitá oblast podnikání vyhrazena pro jeden subjekt či bude liberalizována se záměrem umožnit co nejširší konkurenci a s tím spjaté znění zákonů upravujících podnikání v této oblasti. Dalším příkladem tohoto nástroje může být restriktivní či liberální přístup

při udělování povolení k podnikání v určitém oboru. Čím více subjektů získá povolení k podnikání v daném oboru, tím lepší podmínky jsou vytvořeny pro existenci účinné hospodářské soutěže. Zřejmě nejvýznamnějším nástrojem, jak může stát ovlivnit vznik dominantního postavení, je kontrola spojování soutěžitelů, kterou v ČR v zásadě provádí Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [12]

Nikdo však ani teoreticky nepotvrdil, že by existovala příčinná souvislost mezi velkou tržní mocí a jejím zneužitím ve smyslu, že ovládnutí trhu vede k zneužití tržní moci. Pro existenční ochranu konkurence stačí, když jsou některé způsoby chování prohlášeny za potenciálně škodlivé, dopustí-li se jich subjekt s velkou tržní mocí, a jako takové podléhají zpřísněnému dohledu. Samotná tržní moc tedy není důvodem pro rozdílné zacházení. Tržní moc mění podmínky na trhu, čímž se mění i kvalita soutěže, což je důvod pro přijetí norem, které chování soutěžitelů s velkou tržní mocí usměrňují. [2]

Je třeba si uvědomit, že hranice mezi využitím tržní moci a jejím zneužitím je velmi tenká a pohyblivá. Vyžadování odlišných podmínek při obchodu bez objektivních důvodů může být považováno za zneužití dominantního postavení v podobě diskriminace, ale je-li toto jednání pouhou reakcí na nespolehlivé jednání obchodního partnera, lze říci, že jde o jednání povolené a přitom jde o věcně shodné jednání. Soutěžní úřad proto musí zvážit veškeré okolnosti případu a posuzovat jej individuálně, jelikož i dominantní soutěžitel je vystaven určité míře soutěže a má právo jí čelit čestnými prostředky. [12]

Kritéria pro posuzování zneužití dominance se vytvářejí velmi obtížně. Metodou pro posuzování chování dominantanta je kasuistika. U každého případu je třeba řešit jeho důsledky.

Např. cenová diskriminace se pokládá za nepoctivou a nespravedlivou. Vnímána je velmi negativně. Z ekonomického hlediska však nelze s tímto předsudkem úplně souhlasit. V případě, že soutěžitelé investují do inovace svých výrobků, mají samozřejmě zájem na návratnosti vložených prostředků. Je nutné si uvědomit, že poptávka po daném výrobku se liší, jelikož někteří zákazníci jsou ochotni zaplatit více a jiní zase méně. Je-li cena výrobku stanovena nad mezními náklady, přispívá k návratnosti vložených prostředků. Tento příspěvek je samozřejmě větší u zákazníků, kteří jsou ochotni zaplatit více. V tomto případě je přínos cenové diskriminace zřejmý. Na straně prodávajícího dojde k rychlejší návratnosti vložených prostředků. Další výnosy z cenové diskriminace mohou být využity k opětovné inovaci a dalším investicím, což zvýší celkový blahobyt. Zákazníci si naopak mohou dovolit zboží, které by jim při jednotné ceně zůstalo nedostupné. Restriktivní přístup k různým cenám naopak může znamenat omezení nákladného výzkumu a vývoje, a tím do budoucna poškodit

spotřebitelský i celkový blahobyt. Zákaz cenové diskriminace také může svádět konkurenty k různým formám dohod o cenové koordinaci. Naopak může být cenová diskriminace zneužita dominantním soutěžitelem jako prostředek k ztížení vstupu na trh, k vypuzení konkurentů z trhu či k vykořisťování kupujících. Cenová diskriminace proto musí být objektivně odůvodnitelná. Nejčastějšími důvody bývají úspory z rozsahu, odlišná úroveň nákladů při prodeji zboží rozdílným zákazníkům nebo zvláštní protiplnění ze strany kupujícího.

Dále tzv. predátorské ceny, tedy nabízení zboží za velmi nízké ceny, mohou být nástrojem dominantanta, jak zabránit vstupu nových konkurentů na trh či vytlačit z trhu stávající konkurenty. Avšak i dominant může snížit ceny z oprávněných důvodů, např. chce-li doprodat zbytek zastaralého zboží. Z hlediska spotřebitele může být snížení cen přínosné, ale tento efekt může opět vyústit až k oslabení soutěže na trhu v důsledku eliminace konkurentů dominantanta, což může znovu zapříčinit zvyšování cen. Platí tedy, že zakázané je pouze takové jednání dominantanta, které není objektivně ospravedlnitelné. [3]

3.3 Příčiny a důsledky fúzí

3.3.1 Motivace fúzí

Podnětem k fúzím jsou především mikroekonomické výhody plynoucí ze spojení soutěžitelů. Avšak existuje i řada empirických údajů, které dokazují, že většina fúzí nevede k zvýšení efektivity. Motivem fúzí je zejména snaha o dosažení synergických efektů v důsledku fúze. Těmito efekty jsou především úspory z měřítka, které spočívají ve snížení fixních nákladů vynaložených na větší rozsah produkce, čímž klesají dlouhodobé náklady vyložené na jednotku produkce. V důsledku spojení soutěžitelů může také dojít k snížení transakčních nákladů, jako jsou náklady spojené s vyjednáváním, jelikož tyto operace se nyní budou odehrávat uvnitř spojeného subjektu. V důsledku fúze také může dojít k zvýšení tržní moci, čímž zase může dojít k zvýšení bariér vstupu na trh pro potenciální konkurenty, což zase umožňuje ziskovější chování soutěžitelem, aniž by to lákalo ke vstupu na trh jiné subjekty. Oligopolizace jako důsledek spojení soutěžitelů usnadňuje cenovou koordinaci bez nutnosti uzavírat cenové kartely, což též může zvyšovat zisk. Někdy jsou fúze vedeny až samoučelnou snahou o zvýšení velikosti podniku s předpokladem, že zvýšení tržního podílu vede k růstu rentability kapitálu. Motivem spojování soutěžitelů může být i dosažení časových úspor, jelikož při spojení aktivit soutěžitelů lze zboží nabídnout rychleji a navíc i se zvýšenou kvalitou zboží, než by tomu bylo u jednotlivého soutěžitelem. Dalším motivem fúzí může být i zvýšení konkurenceschopnosti v mezinárodním měřítku v důsledku spojení. Mezi finanční

motivů fúzí můžeme zařadit snahy o zvýšení zisku či snížení daňové zátěže. Typická je daňová optimalizace účetními přesuny v rámci koncernu v těch případech, kdy se umožňuje zdanění na úrovni celého koncernu. Fúze mohou být motivovány i osobními pohnutkami. Např. manažeři skupují bez větších ekonomických analýz konkurenty s vidinou, že budou vést ještě větší podniky a jde jim přitom o moc a prestiž.

Na motivy fúzí můžeme nahlížet i ze strany získávaného účastníka. Typickým motivem k prodeji podniku může být finanční nouze soutěžitele, nechť v podnikání pokračovat, potřeba získání finančních prostředků, spory mezi společníky, které nelze vyřešit jiným způsobem než prodejem. Dalším motivem může být profesionální vzestup, kdy je podnik prodán silnějšímu konkurentovi se záměrem získat ve větší společnosti významnou pracovní pozici. Prodej podniku může být i řešením jeho zadluženosti, kdy se jej jeho majitel tímto způsobem snaží zachránit apod.

Existují samozřejmě i důvody proti fúzím. Snaha dosáhnout úspor z měřítka se může zvrhnout až v přepjaté nevhodné měřítko. Neúměrná velikost podniku způsobuje jeho obtížnou kontrolovatelnost a vyvolává růst administrativních nákladů. Snížení soutěživosti na trhu v důsledku fúze může zbavit nový subjekt motivu snižovat náklady atd. [3]

3.3.2 Vliv fúzí na soutěž

Základním dopadem fúze je pokles počtu konkurentů na relevantním trhu. V jeho důsledku klesá zejména cenová soutěž na trhu. U horizontálních fúzí (mezi účastníky na stejné úrovni trhu) dochází k vyřazení dřívější soutěže na trhu mezi jejími účastníky. Na trhu se vyskytuje menší počet subjektů, což může vést ke vzniku nebezpečné tržní dominance či dokonce monopolizace a tato tržní moc pak dovoluje jednostranné zvyšování ceny a zvyšuje se riziko zneužití této tržní síly. Pokles konkurentů na trhu usnadňuje cenovou a jinou koordinaci mezi zbylými účastníky trhu, což zvyšuje nároky na kontrolu jejich chování. Mimoto jsou po fúzi pravděpodobné tlaky tohoto nově vzniknuvšího subjektu na zbylé účastníky trhu, s cílem vypudit je z trhu. Naopak pro trh může být přínosná tzv. ozdravná horizontální fúze, která vede k záchraně majetku krachujícího podniku, který by bez ní trh stejně opustil a umožnil tak vyšší koncentraci na daném trhu.

Vertikální fúze (mezi účastníky na různých úrovních trhu) jsou z hlediska dopadu na soutěž rozporupnější než horizontální fúze. Mohou vést k získání lepšího přístupu spojujících se soutěžitelů k odběratelským a dodavatelským trhům. V důsledku fúze se jim otevírají trhy, ke kterým doposud přístup neměli. Účastníci fúze tak mohou vstoupit

do soutěže na jiných trzích a přitom jejich tržní síla se může přenášet i na tyto nové trhy, což ovšem může soutěž na oněch trzích porušit.

Konfliktní je i hodnocení konglomerátních fúzí, kdy dochází ke spojení účastníků, kteří před tím působili na trzích nezávislých. Hlavní výhradou proti těmto fúzím je fakt, že nově vzniklý subjekt nabude větší finanční sílu, kterou může využít k vytlačení konkurentů z trhu. I konglomerátní fúze mohou do určité míry odstrašovat konkurenty od vstupu na trh a používání agresivních praktik, které by nemuseli v konfrontaci se silnějším konglomerátně spojeným subjektem ustát. [3]

3.4 Prosazování soutěžního práva

Poruší-li soutěžitel předpisy soutěžního práva a jedná způsobem, jenž lze považovat za narušující soutěž, musí počítat s právními důsledky tohoto jednání. Dále se zabýváme právě způsoby, jakými se soutěžní právo prosazuje a právními důsledky z toho plynoucími.

Odhalování protisoutěžních praktik a rozhodování o nich má jednak zajistit, aby bylo porušování soutěžního práva ukončeno a potrestáno, a tím působit i preventivně, odrazovat od porušování soutěžních pravidel, a jednak zajistit nápravu újmy, která vznikla v důsledku porušení soutěžních pravidel.

V rámci EU mohou o porušení soutěžních pravidel rozhodovat soutěžní orgány z úřední povinnosti, ve veřejném zájmu. Hovoří se tedy o tzv. veřejném prosazování soutěžního práva. Dále mohou o porušení soutěžních pravidel rozhodovat národní soudy na základě žaloby a tedy v soukromém zájmu žalujícího. Proto se hovoří o tzv. soukromém prosazování soutěžního práva, které je založeno na právních důsledcích porušení pravidel národního soutěžního práva v příslušném státě.

Odrážování od protisoutěžních praktik je zabezpečováno především veřejným prosazováním soutěžního práva, což by mělo zajistit, že budou odhaleny a potrestány ty nejzávažnější formy protisoutěžního jednání. Ovšem k této funkci může i významným způsobem přispět soukromé prosazování soutěžního práva, protože směřuje k odhalení většího počtu protisoutěžního jednání. Důležité však je, že jen soukromé prosazování soutěžního práva může poškozeným zajistit kompenzaci a sama povinnost nahradit poškozenému způsobenou újmu dále přispívá k celkovému odrážování od protisoutěžního chování. Proto tedy existuje bezvýjimečná shoda, že veřejné a soukromé prosazování soutěžního práva představují komplementární pilíře prosazování soutěžního práva. [11]

V této kapitole bude dále rozebráno soukromé prosazování a trestní odpovědnost za porušení soutěžního práva, která představuje zvláštní druh veřejného prosazování soutěžního práva, o kterém je podrobněji pojednáno v kapitole 4.4.

3.4.1 Trestní odpovědnost za porušení soutěžního práva

V § 12 odst. 2 TrZ je uvedeno, že: „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“ Tzn., že trestní represi lze uplatnit až jako nejzazší možnost a jen v případech stanovených TrZ. Trestní právo může mít podstatnou roli v oblasti hospodářské soutěže v případech, kdy sankce stanovené v OHS nejsou dostatečně odstrašující, aby zabránili jeho porušování. Trestní sankce mohou být důležitým nástrojem vedoucím k omezení protisoutěžního jednání.

Podle § 248 odst. 2 TrZ bude potrestán odnětím svobody až na tři roky, zákazem činnosti nebo propadnutím věci či jiné majetkové hodnoty ten, „*kdo v rozporu s jiným právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující soutěž...*“ za podmínky, že tímto jednáním přivodí ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli či jinému dodavateli nebo získá pro sebe či jiného ve větším rozsahu neoprávněné výhody. [11]

OHS chrání hospodářskou soutěž proti jejímu narušení dohodami soutěžitelů, zneužitím dominantního postavení a spojením soutěžitelů. Avšak s ohledem na dikci § 248 odst. 2 mohou z těchto uvedených porušení pravidel soutěže zakládat trestní odpovědnost pro trestný čin podle § 248 odst. 2 TrZ jen dohody narušující soutěž podle § 3 a násl. OHS. Zneužívání dominantního postavení a spojování soutěžitelů není trestně sankcionováno.

Zákon o ochraně hospodářské soutěže obsahuje také i výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž (§ 3 odst. 1, 4 a § 4 OHS), o nichž je pojednáno v kapitole 4.1.4, jakož i ustanovení o řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, který může povolit výjimku z těchto zákazů. V těchto případech povolení výjimky vylučuje trestní odpovědnost osoby nebo osob, které se takového jednání dopustily.

Podle § 5 OHS jsou horizontálními dohodami dohody soutěžitelů působících na stejné úrovni trhu. Vertikálními dohodami se rozumí dohody soutěžitelů působících na rozdílných úrovních trhu. Za horizontální dohody se považují i smíšené dohody, které obsahují prvky jak horizontální, tak vertikální dohody. Znění skutkové podstaty trestného činu podle § 248 odst.

2 TrZ se však týká jen horizontálních kartelů, jež jsou uzavírány mezi přímými konkurenty, jelikož toto ustanovení obsahuje slova „*se svým konkurentem*“.

Újmou většího rozsahu je podle §138 TrZ újma vyčíslitelná v penězích ve výši nejméně 50 tisíc Kč. Trestný čin uzavření dohody narušující soutěž ve smyslu § 248 odst. 2 je úmyslným trestným činem, jehož pachatelem může být kdokoli, ale z povahy věci plyne, že to může být jen fyzická osoba, která z titulu svého zaměstnání, povolání či postavení atd. odpovídá za plnění hospodářských úkolů, při nichž musí dodržovat pravidla stanovená OHS.

Horní hranice trestu odnětí svobody při spáchání trestného činu podle § 248 odst. 2 je 8 let, jestliže pachatel způsobí škodu velkého rozsahu, získá-li pro sebe či pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo způsobí-li takovým činem jinému úpadek. Podle § 138 odst. 1 TrZ je škodou velkého rozsahu škoda ve výši nejméně 5 miliónů Kč. Prospěch velkého rozsahu činí nejméně 5 miliónů Kč. [14]

Podle trestního zákona platného do konce roku 2009 mohl být postup v rozporu s ustanoveními OHS rovněž kvalifikován jako trestný čin. § 127 tr. zák. ustanovil, že „*kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody, poruší závažným způsobem hospodářského styku stanovená obecně závazným právním předpisem, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.*“ V případě, že pachatel způsobil vážnou poruchu v hospodářské činnosti nebo v zásobování, či se dopustil zkrácení příjmů vůči státu značného rozsahu, mohl být odsouzen až na pět let. [11]

Dle mého názoru je správné, že trestně postihovány jsou jen horizontální kartelové dohody, jelikož ty mají velmi negativní dopad na hospodářskou soutěž, ekonomiku i na konečného spotřebitele, vedou ke zvýšení ceny, snížení kvality a menšímu výběru zboží. Avšak trestně sankcionovány by mohly být i některé typy zneužití dominantního postavení, jelikož např. restrikce výroby ze strany dominanta či nabízení zboží za nepřiměřeně nízké ceny mohou mít na soutěžní prostředí také velmi negativní dopad, podobný jako je tomu u horizontálních kartelových dohod. Dle mého názoru by měly být trestně postihovány jen ty nejnebezpečnější protisoutěžní praktiky, a to jako poslední možnost v případě, kdy veřejnoprávní postih podle OHS není postačující. Celkově však považuji sankce, které lze uložit podle OHS za dostatečné, a proto by trestní sankce měly být uplatňovány jen v krajních případech.

3.4.2 Soukromé prosazování soutěžního práva

Nejvýznamnějším účelem soukromoprávního prosazování soutěžního práva je dosáhnout kompenzace poškozeného za negativní dopady způsobené porušením soutěžních pravidel. Nejčastěji jde o náhradu škody, která jednotlivému subjektu vznikla v důsledku porušení soutěžních pravidel. V rámci EU se význam soukromoprávního prosazování soutěžního práva stává stále významnějším, zejména po zveřejnění Zelené a Bílé knihy – Žaloby o náhradu škody pro porušení antitrustových pravidel ES. Obě větve prosazování soutěžního práva jsou samostatné a vzájemně nezávislé. Komise v Zelené knize – Žaloby o náhradu škody pro porušení antitrustových pravidel ES uvedla, že soukromé prosazování soutěžního práva nepovažuje za způsob následný, jenž by byl aplikovatelný až po posouzení soutěžním úřadem. Není tedy nutné čekat na rozhodnutí soutěžního úřadu a až potom zahájit řízení o soukromoprávních nárocích plynoucích z porušení veřejnoprávních soutěžních pravidel. Avšak vydá-li ve věci daného protisoutěžního jednání rozhodnutí Komise, je toto rozhodnutí pro soudy závazné. [13]

Oproti OHS 1991, který obsahoval výčet práv, jakých se mohla osoba dotčená protisoutěžním jednáním dožadovat, dnes platný OHS neobsahuje žádná zvláštní ustanovení ohledně soukromého prosazování soutěžního práva. [11] V předchozím OHS 1991 byla obsažena úprava nároku zdržovacího, odstraňovacího, nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, nároku na náhradu škody a nároku na vydání neoprávněného majetkového prospěchu.

V případě nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžních pravidel, se nároky uplatňují podle ustanovení ObchZ, jelikož základ právní úpravy hospodářské soutěže je obsažen v § 41 a 42 ObchZ, ze kterých vyplývá obecný zákaz zneužití účasti v hospodářské soutěži, tedy i zákaz nedovoleného omezování soutěže upraveného v OHS. Jde tedy o nárok vycházející z porušení ObchZ, který lze uplatnit postupem podle § 757 ve vazbě na § 373 a násl. ObchZ. [13]

Žalobce musí prokázat, že došlo k porušení práva a že mu v důsledku toho vznikla škoda, ale nemusí prokazovat zavinění. Nahrazuje se skutečná škoda a ušlý zisk, a to v penězích, výše náhrady je omezena rozsahem, který bylo možno předvídat. Soud v těchto případech nemá moderační právo. Místo ušlého zisku se může poškozený domáhat náhrady zisku zpravidla dosahovaného v poctivém obchodním styku v oboru jeho podnikání. [11]

Náhrady škody se mohou domáhat všechny osoby, které byly porušením soutěžních pravidel poškozeny. Okruh oprávněných osob tedy není omezen pouze na soutěžitele.

Subjektem, jenž se může domáhat náhrady škody, je primárně soutěžitel, který byl poškozen v důsledku protisoutěžního jednání jiného soutěžitele.

Nároku na náhradu škody je možné se domáhat vůči jakémukoliv soutěžiteli, jenž jednal v rozporu s OHS, tedy nejen vůči tomu soutěžiteli, jehož jednání již bylo posouzeno soutěžním úřadem a bylo vůči němu vydáno pravomocné rozhodnutí soutěžního úřadu.

K úspěšnému uplatnění nároku na náhradu škody bude nutné prokázat, že žalovaný soutěžitel porušil soutěžní pravidla, že došlo ke vzniku škody a musí být dokázána příčinná souvislost mezi porušením a vznikem škody, přičemž tyto tři skutečnosti musí být splněny kumulativně. Povinnost dokázat tyto tři skutečnosti leží na žalobci.

Spory o náhradu škody vzniklé porušením soutěžních pravidel probíhají na základě žaloby v řízení před civilním soudem, které je ukončeno buď zamítnutím nároku na náhradu škody, nebo jeho uznáním podle požadavků žalobce. V České republice tyto žaloby projednávají jednotlivé krajské soudy a o odvolání vůči jejich rozhodnutí bude rozhodovat příslušný vrchní soud. [13]

4 Způsoby protisoutěžních jednání a jejich řešení

4.1 Zakázané dohody narušující hospodářskou soutěž

4.1.1 Generální klauzule proti dohodám narušujícím soutěž

V ustanovení § 3 odst. 1 OHS je uvedeno, že „*Dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen "dohody"), jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné...*“. Toto ustanovení je generální klauzulí dohod narušujících soutěž. Na komunitární úrovni upravuje zákaz dohod narušujících soutěž čl. 81 Smlouvy ES

Podle generální klauzule je tedy sankcionováno společné jednání soutěžitelů, a nikoliv jednání jednotlivců, které lze trestat podle ustanovení o zneužití dominantního postavení. Generální klauzule rozlišuje tři formy dohod narušujících soutěž - dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí sdružení soutěžitelů a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě. Tyto tři formy jsou souhrnně označovány legislativní zkratkou dohoda a v praxi jsou nazývány jako kartely.

Dohody soutěžitelů v užším smyslu jsou delikty, které nejvíce připomínají obvyklé smlouvy uzavřené podle soukromoprávních předpisů. Je to v podstatě jakékoli ujednání vyjadřující společný závazek soutěžitelů chovat se v budoucnu daným, předem určeným způsobem. Tyto ujednání nemusí být uzavřeny písemně, mohou být uzavřeny ústně nebo i mlčky, a tudíž ani nemusí splňovat podmínky pro platnost právních úkonů podle norem občanského či obchodního práva. Není tedy nutné, aby byly jakkoliv formalizované a k jejímu uzavření lze dospět i pomocí neformální komunikace.

Rozhodnutí sdružení soutěžitelů lze popsat jako projev vůle orgánu sdružení směřující vůči soutěžitelům, kteří jsou členy tohoto sdružení. Orgán sdružení tak provádí úkon, který je způsobilý stanovit budoucí soutěžní chování jak účastníků sdružení, tak soutěžitelů stojících mimo sdružení. Forma projevu této vůle není zásadní. Může jít o rozhodnutí grémií sdružení závazné pro všechny členy či ustanovení ve stanovách sdružení. Názornou ukázkou zakázaného rozhodnutí sdružení soutěžitelů je rozhodnutí o vydávání shodných ceníků zboží dodávaného členy sdružení. [13]

Jednání ve vzájemné shodě spočívá v společně koordinovaném postupu soutěžitelů, který nahrazuje jejich nezávislé chování na trhu. Účelem této kooperace je odstranění nejistoty o budoucím chování konkurence a snaha vyhnout se rizikům účinné, běžně probíhající hospodářské soutěže prostřednictvím nezákonného jednání ve shodě. Soutěžitelé tedy neuzavřeli pro ně závaznou dohodu, ale prostřednictvím praktické kooperace, zejména

výměny informací o chystaných obchodních krocích, upravují svoje soutěžní jednání s jistotou, že konkurence se bude chovat shodně. [1]

Za kartelovou dohodu se však nepokládá paralelní jednání, kdy jeden soutěžitel reaguje na chování jiného v důsledku vývoje na trhu a nikoli v důsledku protisoutěžní koordinace. [5]

Materiálně právní podmínkou zákazu kartelové dohody je jeho skutečná nebo i jen možná nebezpečnost pro soutěž. Platí zde princip potenciality, a proto se preventivně a striktně zakazuje už samotné uzavírání dohody narušující soutěž a nikoliv až její realizace, jelikož nebezpečnost kartelové dohody je dána už jejím uzavřením a není třeba čekat, zda dohoda bude mít škodlivé účinky. Dále při posuzování kartelu platí princip objektivit, který říká, že není podstatné, zda účastníci kartelové dohody zamýšleli narušit či dokonce jen ohrozit hospodářskou soutěž nebo k narušení soutěže došlo nechtěně a nevědomky. OHS tedy prostřednictvím generální klauzule zakazuje dohody, které vedou nebo i jen mohou vést k narušení soutěže. Sankcí za nedodržení tohoto zákazu je absolutní neplatnost této dohody ve smyslu § 39 ObčZ. Zákaz dohody a následná sankce nenastane, pokud OHS nebo jiný zákon či Úřad nestanoví jinak. Zakázaná a neplatná může být i jen část kartelové dohody, jestliže se důvod zákazu týká jen části dohody. Pokud však nelze od ostatního obsahu dohody tuto část oddělit, je zakázaná a neplatná celá dohoda. [5]

4.1.2 Typové členění dohod narušujících soutěž

Kartelové dohody lze typově rozčlenit, toto typové rozlišení provádí § 5 OHS. Ustanovení § 5 vychází z tradičního členění kartelových dohod na horizontální a vertikální dohody, které se používá jak v teorii, tak v praxi. Z hlediska praktické aplikace má toto dělení význam ve spojení s určováním tzv. bagatelních kartelů, spadajících mimo zákaz odlišně pro dohody horizontální a vertikální. [7]

Podle ustanovení § 5 OHS lze za horizontální dohody pokládat dohody soutěžitelů působících na stejné úrovni trhu zboží a dohody vertikální lze označit jako dohody uzavřené mezi soutěžiteli, kteří působí na různých úrovních trhu. Vertikální dohoda je tedy dohoda mezi soutěžitelem, jehož produkt je vstupem jiného soutěžitele a právě tímto soutěžitelem. Horizontální dohoda je naopak dohodou soutěžitelů produkujících vzájemně konkurenční zboží. Obecně lze prohlásit, že vertikální omezení jsou méně škodlivá než horizontální. [11]

Dalšími typy kartelových dohod mohou být smíšené a diagonální dohody. Smíšená dohoda je taková dohoda, která obsahuje prvky vertikální i horizontální dohody a nelze tak říci o jakou dohodu se jedná. Pro takový případ § 5 odst. 3 OHS stanovuje nevyvratitelnou

domněnku, že se v pochybnostech jedná o dohodu horizontální, a aplikují se na ni příslušná ustanovení o horizontálních dohodách, včetně pravidel o výjimkách. Diagonální kartelová dohoda je dohoda uzavřená mezi soutěžiteli, kteří působí v různých odvětvích a nelze ji pokládat za vertikální, horizontální ani smíšenou. V praxi se tyto dohody posuzují podle pravidel, které se aplikují na takový typ dohody, který se svým charakterem nejvíce blíží posuzované diagonální dohodě. [13]

4.1.3 Druhy kartelových dohod

Namátkou lze uvést jen několik typů dohod narušujících hospodářskou soutěž. Z toho důvodu se pojem kartelu definuje pomocí generální klauzule, která je doplněna demonstrativním výčtem nejčastějších typů zakázaných dohod v § 3 odst. 2 OHS. [5]

Cenové kartely [§ 3 odst. 2 písm. a) OHS]

Nejčastěji uváděným typem kartelových dohod jsou horizontální a vertikální cenová ujednání. Tyto dohody jsou všeobecně pokládány za nejnebezpečnější pro soutěž. V případě horizontálních dohod o cenách se soutěžitelé snaží stanovit jednotnou cenu nebo konkrétní pravidla pro její tvorbu. U vertikálních dohod soutěžitelé usilují o stanovení ceny pro konečného spotřebitele v případě navazujícího prodeje. Dohody o cenách mohou mít mnoho jiných forem a podob, mezi něž patří dohoda o nepřímém určení ceny prostřednictvím totožného kalkulačního vzorce pro tvorbu ceny, stejných slevových systémech, shodném cenovém rozpětí apod. Výsledkem pak je potlačení nebo vyloučení konkurence, jelikož soutěžitelé nabízí svůj produkt za stejných cenových podmínek. [12]

Podmínkové kartely [§ 3 odst. 2 písm. a) OHS]

Dalším typickým projevem kartelizace jsou horizontální a vertikální ujednání o jiných obchodních podmínkách. Obchodní podmínky hrají podstatnou roli především ve vertikálních vztazích mezi poskytovateli a příjemci určitého zboží. Mohou tak tedy být vhodné pro uskutečňování protisoutěžních dohod. [5]

Kontrolní a restriktivní kartely [§ 3 odst. 2 písm. b) OHS]

Tyto zakázané dohody spočívají v omezení výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic. Přísnost, s jakou se k těmto dohodám přistupuje, je z ekonomického pohledu zcela srozumitelná. Má podobné důsledky jako cenový kartel, což je jasné z ekonomického vztahu

mezi nabídkou, poptávkou a cenou. Dojde-li ke zvýšení ceny, poklesne poptávka a tedy i odbyt. Obdobně při poklesu nabídky se zvýší cena. Dojde k převisu poptávky a zákazníci budou ochotni za vzácnější zboží zaplatit vyšší cenu. Čím více klesne nabízené množství produktu, tím více se roste cena. [7]

Segmentační kartely [§ 3 odst. 2 písm. c) OHS]

Zakázaná jsou také ujednání o rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů. Zjednodušeně se jedná o dohody soutěžitelů, ve kterých si rozdělí dodavatele nebo odběratele, anebo území na kterých budou působit, přičemž se nadále chovají, jako kdyby mezi nimi probíhala účinná hospodářská soutěž. Za segmentační dohody lze také označit dohody o horizontálním teritoriálním omezení, které v zásadě rozděluje trh na regionálním základě, nebo dohody o individuálním, skupinovém či jiném rozdělení zákazníků. Důsledkem těchto ujednání je vznik lokálních monopolistů, kteří mohou např. určovat vyšší ceny. Trh může být také rozdělen z hlediska věcného i dokonce časového. U vertikálních dohod tohoto typu jsou vymezené blokové výjimky ze zákazu, jelikož mohou být prospěšné pro spotřebitele. [1]

Junktimační kartely [§ 3 odst. 2 písm. d) OHS]

V těchto zakázaných dohodách si její účastníci sjednají, že budou ve smlouvách zavazovat své obchodní partnery stojící mimo kartel, aby spolu s ujednaným plněním odebrali i plnění, které nemá s předmětem smlouvy spojitost jak z věcného hlediska, tak ani podle obchodních zvyklostí. Jde tedy o zboží, pro které bude muset odběratel samostatně hledat odbyt. Taková dohoda je však neplatná a zakázaná jen v případě, že podstatným způsobem narušuje hospodářskou soutěž. Ujednání tohoto druhu mohou pro ostatní konkurenty vytvořit značné bariéry vstupu na konkrétní relevantní trh. [9]

Diskriminační kartely [§ 3 odst. 2 písm. e) OHS]

Tyto ujednání spočívají v závazku soutěžitelů, že budou uplatňovat odlišné podmínky vůči jednotlivým soutěžitelům při stejném nebo srovnatelném plnění, v důsledku čehož budou někteří účastníci hospodářské soutěže znevýhodněni a diskriminováni. Oproti předchozí právní úpravě § 3 odst. 2 písm. e) se OHS nezaměřuje pouze na diskriminaci kupujícího prodávajícím, ale má obecnou platnost a zahrnuje i opačný případ diskriminace. Krajním případem diskriminace vyvolané kartelem může být až společný bojkot. [5]

Bojkotové kartely [§ 3 odst. 2 písm. f) OHS]

Tento druh kartelu se svými vlastnostmi podobá diskriminačnímu kartelu. Zatímco diskriminační kartely jsou zaměřeny na spolupráci nevýhodnou pro soutěžitele stojící mimo dohodu, u bojkotových kartelů se účastníci dohodnou, že s jinými soutěžiteli nebudou spolupracovat vůbec. Důsledky obou kartelů jsou podobné – vznik bariér vstupu na trh. Tyto dohody mohou být vertikální i horizontální. Může jít např. o situace, kdy se soutěžitelé domluví, že budou prodávat jen určeným odběratelům či kupovat pouze od určených dodavatelů. V dohodě také může být výslovně ujednáno, že soutěžitelé nebudou odebírat od určitých dodavatelů a prodávat zboží konkrétním odběratelům. Výsledkem vertikální bojkotové dohody pak může být, že z daného distribučního systému nepůjde získat zboží a soutěžitelé se tak budou muset obracet na jiného dodavatele, který pak bude moc nabízet své produkty za vyšší ceny. [13]

Kromě uvedených dohod, které splňují materiální podmínku alespoň potenciálního narušení soutěže, existuje samozřejmě celá řada dalších kartelových ujednání, které nejsou přímo obsaženy v žádném právním předpisu. U těchto dalších typů dohod ještě více záleží na skutkových okolnostech, za kterých byly uzavírány, a podrobnostech v jejich obsahu. [12]

4.1.4 Výjimky ze zákazu kartelových dohod

I v případě že jsou naplněny znaky skutkové podstaty dohody narušující soutěž, neznamená to, že je tato dohoda automaticky zakázána. Česká i evropská úprava hospodářské soutěže totiž pracuje se systémem výjimek ze zákazu. [7] Každá výjimka se aplikuje automaticky po splnění podmínek pro vynětí ze zákazu, aniž by bylo nutno zvláštního řízení či povolení soutěžního úřadu či Komise. Tradičně platí tyto typy výjimek:

- a) *ex lege* výjimka – nazývána také jako výjimka podle obsahu dohody či zákonná výjimka, předchází úpravou označována jako individuální výjimka
- b) obsáhlý systém blokových výjimek, které se opírají o čl. 81 odst. 3 Smlouvy ES

K těmto dvěma výjimkám se také někdy řadí pravidlo *de minimis*, které se aplikuje na bagatelní kartely, jejichž dopad na soutěž je zanedbatelný. Podle komunitární úpravy pravidlo *de minimis* není další výjimkou, jelikož dohoda, které splňuje podmínky *de minimis* není už od počátku zakázána. V české legislativě je toto pravidlo pojímáno jako třetí druh výjimky, avšak novelou OHS z roku 2009 se česká úprava přiblížila komunitární úpravě a podle platné úpravy tedy pravidlo *de minimis* není začleněno mezi výjimky ze zákazu

kartelových dohod, ale pod negativní vymezení samotného protisoutěžního charakteru dohody. [13]

Dalším způsobem vynětí dohod narušujících soutěž ze zákonného zákazu je prostřednictvím výjimky *ex lege*, která předpokládá splnění tří kumulativních podmínek uvedených v § 3 odst. 4 OHS:

- a) nesmí být umožněno vyloučení hospodářské soutěže na podstatné části trhu výrobků a služeb, jejichž dodávka, nákup nebo poskytnutí je předmětem dohody
- b) dohoda přispěje k zlepšení výroby či distribuce zboží nebo k podpoře hospodářského či technického rozvoje a zabezpečuje spotřebiteli přiměřený podíl na výhodách z toho plynoucích.
- c) dohoda neukládá soutěžitelům taková omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů uvedených v předchozí odrážce [5]

Dalším typem výjimek jsou výjimky blokové, které se vydávají pro dohody narušující soutěž, u nichž se předpokládá, že jejich pozitivní dopad vyváží možné negativní následky. Principem blokových výjimek je vynětí ze zákazu dohod narušujících soutěž takové skupiny kartelových dohod, která se vyznačuje určitým obsahem, obraty účastníků dohod, podílem účastníků na relevantních trzích atd. Blokové výjimky jsou udělovány právním předpisem a týkají se obecně všech dohod, které splňují podmínky, jež tento předpis uvádí. [12] V ČR platí komunitární blokové výjimky vydané Komisí, které jsou směrodatné i pro čistě vnitrostátní vztahy. [8] Avšak Úřad může povolit blokové výjimky i pro jiné druhy dohod. Namátkou lze uvést blokové výjimky pro vybrané druhy dohod o specializaci, výzkumu a vývoji nebo pro vybrané druhy dohod v oblasti pojišťovnictví. Kartelové dohody, které spadají pod blokovou výjimku, mohou být uzavírány bez rizika postihu pro účastníky těchto dohod. Existuje i možnost, že bloková výjimka bude odejmuta pouze ve vztahu k jednotlivé dohodě, usoudí-li tak Komise či Úřad z důvodu narušení soutěže v míře, kterou nelze tolerovat. [12]

4.1.5 Vstřícná nápravná opatření soutěžitelů

Jestliže má Úřad důvodné podezření, že jednání určitého soutěžitele či soutěžitelů naplňuje znaky zakázané dohody, zahájí s nimi správní řízení. Pokud je v tomto řízení prokázáno, že jde o zakázanou dohodu, Úřad tuto skutečnost uvede ve svém rozhodnutí a plnění této dohody do budoucna zakáže. Součástí tohoto rozhodnutí je i udělení sankce podle § 22 a násl. OHS, případně opatření k nápravě podle § 20 odst. 4 OHS. [1] Smyslem

zákona však není vést za každou cenu správní řízení a ukládat nápravná opatření, ale hlavně chránit hospodářskou soutěž. Jestliže tedy účastníci dohody narušující soutěž společně Úřadu navrhnou určitá opatření, která jsou dostatečná pro ochranu hospodářské soutěže, a odstraní-li se jejich splněním závadný stav, může Úřad nařídít splnění takových opatření. V těchto případech Úřad zastaví řízení, uloží splnění navržených závazků a věnuje své kapacity k řešení závažnějších případů. Nejsou-li navržená opatření dostatečná pro ochranu hospodářské soutěže, sdělí to Úřad písemně soutěžitelům a pokračuje v řízení. Tento vstřícný způsob ukončení řízení nemůže být použit, jestliže dohoda podstatně narušuje soutěž a byla již plněna. Úřad však může i po splnění vyhovujících navržených opatření za určitých okolností znovuzahájit správní řízení, které bylo ukončeno právě kvůli uložení nápravných opatření. [5]

Právní úpravu dohod narušujících soutěž považují za dostačující. Je vhodně doplněna systémem výjimek ze zákazu, čímž se uznává i možný přínos některých kartelových dohod.

4.2 Zneužívání dominantního postavení

4.2.1 Základní principy

Zákaz zneužívání dominantního postavení tvoří druhý pilíř kartelového práva, jehož cílem je zamezit soutěžiteli disponujícímu velkou tržní silou, aby mohl svého postavení zneužívat, způsobovat tak újmu svým konkurentům, tím narušit hospodářskou soutěž a v konečném důsledku přivodit újmu i spotřebitelům. [9] Zákaz zneužití dominantního postavení je obsažen v čl. 82 Smlouvy ES na komunitární úrovni a v § 11 OHS na národní úrovni. Oproti kartelovým dohodám je zneužití dominantního postavení jednostranným protisoutěžním jednáním, kterého se dopouští osoba, jež je v důsledku své tržní síly vystavena nulové nebo nepodstatné konkurenci a je tedy ve speciálním, tj. dominantním postavení. Takový soutěžitel pak má zvláštní odpovědnost nenarušovat svými jednostrannými úkony účinnou hospodářskou soutěž nebo nebránit jejímu vzniku či rozvoji. Dalším rozdílem oproti dohodám narušujícím soutěž je, že ze zákazu zneužití dominantního postavení neexistují jakékoliv výjimky ani mechanismy pro individuální vynětí ze zákazu. [12]

4.2.2 Dominantní postavení

Podle § 10 odst. 1 OHS „*Dominantní postavení na trhu má soutěžitel nebo společně více soutěžitelů (společná dominance), kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích*“

Tato definice vychází z rozhodovací praxe ESD. Soutěžitel v dominantním postavení tedy má na trhu tak výsadní pozici, že při svém soutěžním chování není omezován reakcemi svých konkurentů a odběratelů. Dominant není vystaven významné konkurenci ze strany ostatních účastníků trhu. Pokud na relevantním trhu působí pouze jeden soutěžitel, který tak není vystaven žádné konkurenci, lze mluvit o monopolním postavení soutěžitele na trhu. Monopolní postavení se v soutěžním právu chápe jako typ dominantního postavení a současná právní úprava ani nedefinuje kategorii protisoutěžního jednání ve formě zneužití monopolního postavení. Pro monopolistu tedy platí stejné povinnosti jako pro dominantu, zejména povinnost své postavení nezneužívat a nenarušovat svým chováním hospodářskou soutěž.

V dominantním postavení může být soutěžitel na obou stranách trhu, jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Možná je i situace, že v dominantním postavení jsou současně soutěžitelé na obou stranách trhu. [12]

Zákon také výslovně počítá i s možností, že dominantní postavení nebude zastávat jen jeden, ale více soutěžitelů společně, takový případ se nazývá kolektivní dominantní postavení. Jedná se o situaci, kdy určitá skupina soutěžitelů nemá motivaci konkurovat si mezi sebou a zároveň není vystavena konkurenci zvenčí. Tato skupina soutěžitelů, kterou můžeme nazvat oligopol, je pak ochotna přijmout určitou kolektivní strategii a chovat se dále na trhu do značné míry nezávisle na ostatních soutěžitelích a spotřebitelích. [1]

4.2.3 Tržní síla

Tím, co umožňuje soutěžiteli chovat se do značné míry nezávisle na ostatních soutěžitelích či spotřebitelích, je tržní síla. Tržní síla je vícekritériální veličina, která se odvíjí od mnoha faktorů. V § 10 odst. 2 jsou pak tyto faktory, které je potřeba posoudit při komplexním hodnocení tržní síly, vyjmenovány. Především je nezbytné uvážit tržní podíl, který představuje hodnotové vyjádření objemu dodávek nebo nákupu na trhu určitého zboží dosaženého soutěžitelem nebo soutěžiteli ve společné dominanci za zkoumané období, protože existence dominantního postavení je neoddělitelně spjata se stanovením relevantního trhu. V předchozím OHS 1991 byl tržní podíl jediným faktorem, podle kterého se zjišťovalo dominantní postavení na trhu, což bylo kritizováno. Avšak i dnes kritérium tržního podílu plní při vyvozování dominantního postavení hlavní úlohu. Nový koncept dominantního postavení je založen na tržní síle a je doplněn vyvratitelnou domněnkou dominance, podle které soutěžitel nezaujímá dominantní postavení v případě, že jeho tržní podíl bude nižší než 40 %, pokud Úřad neprokáže opak. Mezi další demonstrativně vyjmenovaná kritéria v § 10 odst. 2,

kteřá je nutno uvážit při hodnocení tržní síly, patří zejména hospodářská a finanční síla soutěžitelů, právní či jiné překážky vstupu na trh pro další soutěžitele, vertikální integrace soutěžitelů, struktura trhu, velikost tržních podílů nejbližších konkurentů. [11]

Hospodářskou a finanční silou se rozumí především objem finančních prostředků, které má nebo může mít soutěžitel k dispozici. Dalším ukazatelem tohoto kritéria může být objem investic v porovnání s ostatními soutěžiteli či výše obratu a majetku oproti jiným soutěžitelům.

Překážkami vstupu na trh se rozumí různé obtíže, kterým musí nově vstupující soutěžitel čelit. Platí, že čím jsou překážky vstupu na trh vyšší, tím je vyšší tržní síla soutěžitele již působícího na trhu. Tyto překážky mohou být právní povahy, mezi které se řadí zákonná omezení jako cla, povolení k výkonu činnosti atd., nebo i jiné, např. ekonomické v podobě vysokých nákladů na vstup do odvětví nebo i preference spotřebitelů. [1]

Význam má i posouzení stupně vertikální integrace při analýze tržní síly soutěžitele, jelikož soutěžitel, jenž má bezproblémový přístup na vertikálně navazující trhy, má k dispozici notnou výhodu oproti konkurentům, kteří takový přístup nemají. [12]

Důležitým faktorem je také velikost tržních podílů nejbližších konkurentů, jelikož soutěžitel s tržním podílem 40 % má větší tržní moc v případě, že na relevantním trhu společně s ním působí několik dalších soutěžitelů s tržním podílem menším než 10 %, než kdyby na relevantním trhu existovali jen dva soutěžitelé, každý s tržním podílem 30 %. Je tudíž nutné zabývat se celkovou strukturou trhu.

Teprve až po stanovení relevantního trhu a posouzení tržní síly daného soutěžitele na něm je možno vyhodnotit, zda je soutěžitel na tomto trhu v dominantním postavení. [1]

4.2.4 Zakázané zneužití dominantního postavení

Samotná existence dominantního postavení není zákonem zakázána, avšak vzhledem ke skutečnosti, že dominant se může chovat do značné míry nezávisle na ostatních soutěžitelích a spotřebitelích, tak by mohlo jeho určitým jednáním dojít k narušení soutěže. Z pohledu soutěžního práva je důležité, zda dominant své postavení zneužívá na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů. Pouze takové zneužívání dominantního postavení je zákonem zakázané. Požadavky na jednání dominanty jsou v tomto ohledu rozdílné od požadavků na jednání ostatních soutěžitelů, jelikož totožné jednání z hlediska kartelového práva může být pokládáno za nezávadné, dopustí-li se ho nedominantní soutěžitel, avšak za zakázané jedná-li takto soutěžitel v dominantním postavení. Dominant má tedy zvláštní odpovědnost regulovat

své chování tak, aby nenarušil soutěž nebo nepřivodil újmu spotřebitelům či jiným soutěžitelům. [1]

Zákaz zneužití dominantního postavení je formulován v ustanovení § 11 odst. 1 OHS pomocí kombinace generální klauzule, která zakazuje jakékoliv zneužití dominance na trhu, a demonstrativního výčtu několika typických forem zneužití dominantního postavení. Taková úprava je nezbytná, jelikož pestrost a složitost hospodářských vztahů roste stejně jako vynalézavost účastníků soutěže při nacházení nových metod obcházení formulovaných zákazů, a jakýkoliv taxativní výčet forem zneužití dominantního postavení v zákoně by byl brzy neúplný a zastaralý. Zároveň taková úprava přenechává utváření vlastního obsahu pojmu zneužití dominantního postavení na rozhodovací praxi soutěžních úřadů a také soudů. Aby jednání bylo možné pokládat za zneužití dominantního postavení, není nutné, aby šlo o jednání trvalé či opakované, ke zneužití dominantního postavení může dojít i pouhým jednorázovým činem.

Formy zneužití dominantního postavení lze rozdělit do dvou skupin na vylučovací a vykořisťovací praktiky. Při vykořisťování získává dominant v důsledku své tržní síly prospěch, který by jinak nezískal. Toto jednání je většinou zaměřeno na zákazníky. Cílem vylučovacích praktik pak je omezit soutěž poškozením či nejlépe likvidací konkurence. [12]

Nepřiměřené podmínky [§ 11 odst. 1 písm. a) OHS]

Nepřiměřenost podmínek je neurčitým pojmem, ale zákon jako příklad uvádí takové plnění, které je neúměrné k poskytovanému protiplnění v době uzavření smlouvy. Nejčastěji se jedná o snahu dominantů vyžadovat nepřiměřeně vysoké ceny a dosahovat tak vyššího zisku. Může jít ovšem také o vynucování nepřiměřeně nízkých cen ze strany dominantního odběratele. Dalším případem vynucování nepřiměřených podmínek může být stanovování zvláštních lhůt splatnosti nebo forem placení pohledávek atd. [5]

Vázané obchody (Junktimy) [§ 11 odst. 1 písm. b) OHS]

Zneužití dominantního postavení také může spočívat ve vázání uzavření smlouvy na přijetí dodatečného plnění druhou stranou, které ani věcně podle obchodních zvyklostí není ve vztahu s předmětem smlouvy. Junktimace slouží soutěžiteli v dominantním postavení v obecné rovině jako prostředek k proniknutí na třetí trhy. [4]

Diskriminace [§ 11 odst. 1 písm. c) OHS]

Dalším typem zneužití dominantního postavení je uplatňování odlišných podmínek vůči obchodním partnerům za srovnatelná plnění. Typickým příkladem je situace, kdy dominant nabízí své zboží jednotlivým odběratelům za odlišných obchodních podmínek, aniž by tato rozdílnost byla ospravedlnitelná chováním odběratele či vnějšími okolnostmi. Aby šlo o zneužití dominantního postavení, musí takové jednání znevýhodnit jeho adresáta v hospodářské soutěži, Nutnou podmínkou je také shodnost plnění. Odlišné podmínky se nemusí týkat jen ceny, ale může jít také o dodací, fakturační či záruční podmínky. [12]

Restrikce výroby, odbytu a obchodování [§ 11 odst. 1 písm. d) OHS]

Soutěžiteli v dominantním postavení zákon rovněž zakazuje zastavení nebo omezení výroby, odbytu nebo výzkumu a vývoje na úkor spotřebitelů. Toto jednání však nemusí být pokaždé v rozporu se zákonem, jestliže je jeho důvodem např. změna podmínek na trhu, kdy i dominant musí přistoupit k určitému omezení svých podnikatelských aktivit. O porušení zákona se bude naopak jednat v případě, že dominantní soutěžitel cíleně omezí výrobu či odbyt, čímž dojde k zvýšení poptávky po výrobku dominanty, čehož pak následně využije k znovuzavedení dodávek výrobku na trh, ale za zvýšenou cenu. Jiným projevem tohoto jednání může být bezdůvodné odmítání dodávat jen některým odběratelům. [1]

Predátorské ceny [§ 11 odst. 1 písm. e) OHS]

Predátorská cena je označením pro takový typ zneužití dominantního postavení, kdy dominant nabízí dlouhodobě své zboží za nepřiměřeně nízké ceny. Ačkoliv je nabízení nižších cen pro spotřebitele výhodné, zde jde o jednání, které je motivováno snahou dominanty odstranit konkurenci, a tudíž je toto jednání škodlivé jak pro soutěž, tak i pro spotřebitele. Nabízení nízkých cen je zneužitím jen v případě, že je cena nepřiměřená, děje se tak dlouhodobě, a za podmínky, že toto jednání je způsobilé narušit soutěž. Za nepřiměřenou je pokládána cena, která je nižší než průměrné variabilní náklady. [12]

Odmítnutí přístupu k zásadnímu zařízení [§ 11 odst. 1 písm. f) OHS]

Další skutkovou podstatou zneužití dominantního postavení je odmítnutí přístupu k infrastruktuře. Dominant nesmí odeprít jiným soutěžitelům za přiměřenou úhradu přístup k vlastním přenosovým sítím nebo jiným podobným rozvodným a infrastrukturním zařízením, jestliže tito soutěžitelé bez spoluužívání takového zařízení nemohou působit na stejném trhu

jako dominantní soutěžitel. Zákaz tohoto zneužití se vztahuje i na případy, kdy daná infrastrukturní zařízení sice nejsou ve vlastnictví dominanty, ale ovládá je na základě jiného právního titulu např. nájmu. Avšak dotčený dominantní soutěžitel může prokázat, že spoluúčtování není z jakéhokoliv důvodu možné či nelze od něj spravedlivě požadovat. [5]

Pod zneužití dominantního postavení můžeme řadit i další jednání jako zneužívání vlastnických práv k patentům za účelem vyžadování nepřiměřených výhod za poskytnutí licence, poskytování nejruznějších věrnostních slev a bonusů za dosažení určitého ročního obrátu a především různé formy bojkotů. [5] Jedná se o výzvu dominanty ke svým partnerům neobchodovat s konkrétním třetím soutěžitelem, aby jej tak vytlačil z trhu. [12]

4.2.5 Vstřícná nápravná opatření soutěžitelů

V podstatě se stejnou motivací, jako u racionalizace řízení o zakázaných dohodách narušujících soutěž (viz kapitola 4.1.5.), může Úřad uložit splnění nápravných opatření navržených soutěžiteli během správního řízení a ukončit tak řízení, a to při splnění hlavního cíle řízení, kterým je obnovení účinné soutěže na trhu. [5]

Právní úpravu zneužití dominantního postavení považují také za dostačující nikoliv však za bezproblémovou. Zasloužila by v některých částech zpřesnění. Kritizovaná je např. úprava predátorských cen. Z dikce § 11 odst. 1 písm. e) OHS není jasné, jakou úroveň ceny lze pokládat za nepřiměřeně nízkou a není ani stanoven způsob, jakým se bude nepřiměřeně nízká cena určovat, či vzhledem k jakým nákladům. Obecně se sice pokládá za nepřiměřeně nízkou cenu taková cena, která je stanovena pod úrovní průměrných variabilních nákladů, ale jak bylo uvedeno v kapitole 3.2, i dominantní soutěžitel může své zboží prodávat za nízkou cenu z legitimních důvodů, a co je důležité, zájem na nízkých cenách má především spotřebitel.

Do budoucna by bylo možné uvažovat o jakémsi systému podmínek, kdy by v případě jejich splnění bylo možné jednání dominantního soutěžitele, které by jinak bylo považováno za zneužití tržní moci a tudíž zakázané, tolerovat. Taková velká změna však bude vyžadovat dlouhou diskusi za účasti těch nejváženějších odborníků na úrovni celé EU, kde by byly zváženy přínosy a zápory takové změny. Příliš restriktivní přístup k soutěžitelům v dominantním postavení může mít paradoxně za následek např. chuť soutěžitelů k uzavírání tajných zakázaných dohod. Soutěžitel povětšinou získá dominantní postavení díky tomu, že efektivně využívá své možnosti. Není třeba soutěžitele za jeho dominantní postavení „trestat“.

Toto však OHS dle mého názoru jistě nečiní. K dominantovi se zkrátka musí v důsledku jeho tržní moci přistupovat jiným způsobem než k nedominantnímu soutěžiteli, jelikož svým jednáním může snáze narušit soutěž.

4.3 Kontrola spojování soutěžitelů

Spojení konkurentů může být snadnou cestou, jak snížit rizika soutěže, jelikož v důsledku spojení dojde k přeměně někdejších konkurentů na jeden ekonomický i právní celek. V rámci takové jednotky je pak možné koordinovat její jednání navenek způsoby, které by u samostatných soutěžitelů mohly být např. kartelovou dohodou. Na druhou stranu mohou soutěžitelé spojením dosáhnout vyšší výkonnosti, což může být přínosné jak pro ně samotné, tak i pro spotřebitele. Z důvodů těchto konfliktních zájmů podléhají spojení, která mohou mít vliv na tržní strukturu, dohledu, jež dopady takového spojení vyhodnotí. [1] Na rozdíl od regulace zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení se právní úprava kontroly koncentrací zaměřuje na preventivní dozor nad změnami struktury trhu a snaží se zabránit takovým strukturním změnám trhu, které jsou nežádoucí z hlediska hospodářské soutěže, čili snaží se chránit strukturní předpoklady pro existenci účinné hospodářské soutěže. [9]

Na národní úrovni upravuje kontrolu koncentrací ustanovení § 12 a násl. OHS, na komunitární úrovni Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků. [1]

Kontrole Úřadu podléhají jen v zákoně uvedené typy spojení soutěžitelů. [5]

4.3.1 Pozitivní vymezení spojení soutěžitelů

Za spojení soutěžitelů podle § 12 OHS se považuje:

- Fúze dříve na trhu samostatně působících soutěžitelů. Má dvě formy, a to sloučení nebo splynutí. Sloučení je pohlcení jednoho konkurenta druhým. Splynutí má za následek vznik jednoho silného subjektu místo dvou, či více slabších. [3]
- Nabytí podniku, jako věci hromadné podle § 5 ObchZ nebo jeho části, smlouvou, na základě dražby či jiným způsobem. Za spojení soutěžitelů se v tomto smyslu považuje nabytí jakékoli části podniku, které lze přiřadit dostatečně určitelným způsobem část obratu vytvořeného dotčeným soutěžitelem. [9]
- Nabytí kontroly jedním nebo více nepodnikateli nad jiným soutěžitelem za podmínky, že kontrolu získávající subjekt již nejméně jeden podnik kontroluje či nabytí kontroly podnikatelem nad jiným soutěžitelem. Tento typ spojení je upraven v § 12 odst. 3 OHS formou generální klauzule, která je doplněna dvěma demonstrativně uvedenými

příklady jejího naplňování, kterými jsou nabytí účastnických cenných papírů, obchodních či členských podílů anebo smlouva či jiný způsob umožňující kontrolovat jiného soutěžitele. [5]

- Založení společně kontrolovaného podniku (joint-venture), jenž dlouhodobě plní všechny funkce samostatné hospodářské jednotky. Pod tím se rozumí možnost společného podniku mít zdroje pro stálý výkon funkcí, jež na trhu vykonávají ostatní společnosti. Jestliže tato podmínka není splněna, lze společný podnik posuzovat jako dohodu o spolupráci, která podléhá pravidlům o zákazu dohod narušujících soutěž. [3]

Se spojením soutěžitelů je vždy spjata trvalá změna kontroly. Proto je pojem kontroly klíčovým pojmem právní úpravy kontroly koncentrací. Kontrola může být definována jako možnost určovat či rozhodujícím způsobem ovlivňovat činnost jiného podniku. Tato definice odpovídá i zákonné definici v § 12 odst. 4 OHS. Možnost rozhodujícího vlivu může být dána především na základě vlastnických či uživatelských práv k podniku kontrolovaného soutěžitele či jeho části, anebo na základě práv či jiných skutečností poskytujících rozhodující vliv na složení, hlasování nebo rozhodování orgánů soutěžitele. Z příslušných definic vyplývá, že transakce je označena za spojení soutěžitelů, jestliže dává některému soutěžiteli možnost kontroly nad jiným soutěžitelem. [9]

4.3.2 Negativní vymezení konkurence

Za spojení soutěžitelů se podle § 12 OHS nepovažuje:

- Společný podnik neplní všechny funkce samostatné hospodářské jednotky tzv. nekoncentrovaný společný podnik
- Účast banky v právnické osobě v době záchranné operace po dobu nejvýše jednoho roku.
- Dočasné držení podílů jiného soutěžitele poskytovatelem investičních služeb za účelem následného prodeje těchto podílů po dobu nejvýše jednoho roku.
- Přechod některých působností statutárních orgánů soutěžitele na osoby vykonávající činnosti podle zvláštních předpisů jako likvidátoři a správci konkursní podstaty. [3]

4.3.3 Notifikační povinnost

Posouzení před Úřadem nepodléhají všechny spojení podle §12 OHS, ale jen taková, která mají závažný vliv na trh v ČR (zásada tzv. lokálního nexu). Kritérium pro posouzení vlivu na národní trh je velikost obrátu, kterého dosahují spojující se soutěžitelé. Úřad se tedy

zabývá jen takovými spojeními, která přesahují tzv. notifikační kritéria. Těmi jsou hodnoty obrátů soutěžitelů uvedené v ustanovení § 13 OHS. Jestliže obraty spojujících se soutěžitelů tyto kritéria nepřesahují, nepodléhají povolení Úřadu a mohou se uskutečnit.

Úřad se také nezabývá spojeními s komunitární dimenzí, což jsou tak významné fúze, že mohou ovlivnit obchod na komunitárním trhu, a proto o nich rozhoduje Komise. Taková spojení se posuzují podle pravidel uvedených v Nařízení Rady (ES) č.139/2004.

Obratová kritéria podle § 13 písm. a) OHS se vztahují na soutěžitele, kteří již na trhu ČR působí. Spojení těchto soutěžitelů podléhá povolení Úřadu, jestliže celkový čistý obrát všech spojujících se soutěžitelů dosažený na trhu ČR za poslední účetní období je vyšší než 1,5 miliardy Kč a současně nejméně dva z účastníků koncentrace dosáhli na trhu ČR za poslední účetní období čistého obrátu vyššího než 250 miliónu Kč. Naopak obratová kritéria podle § 13 písm. b) se především týkají situací, kdy se soutěžitel dosud nepůsobící na trhu ČR spojuje se soutěžitelem na trhu ČR již působícím. V tomto případě spojení podléhá povolení Úřadu, jestliže celosvětový čistý obrát soutěžitele, který nabývá kontrolu, je vyšší než 1,5 miliardy Kč a zároveň čistý obrát soutěžitele, nad kterým je získávána kontrola, je na trhu ČR vyšší než 1,5 miliardy Kč. Pravidla pro výpočet obrátů a osoby, jejichž obraty se do celkového čistého obrátu spojujících se soutěžitelů započítávají, upravuje § 14 OHS. [1]

Podle ustanovení § 14 odst. 1 OHS se čistým obrátem spojujících se soutěžitelů rozumí „... čistý obrát dosažený jednotlivými soutěžiteli pouze při činnosti, která je předmětem jejich podnikání. Nejsou-li soutěžitelé podnikateli, rozumí se čistým obrátem pouze obrát dosažený při činnosti, k níž byli založeni nebo kterou běžně vykonávají.“ Z tohoto ustanovení vyplývá, že jednorázové, mimořádné příjmy se do výše obrátu nezapočítávají. OHS však přímo pojem obrátu nedefinuje, a proto je nutno vycházet ze zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty a zákona č. 563/2001 Sb., o účetnictví. [9]

V § 14 odst. 2 OHS jsou vymezeny osoby, jejichž obrát se započítává do celkového čistého obrátu. Do dosahovaného obrátu se započítává kromě obrátu docíleného všemi spojujícími se soutěžiteli i obrát docílený osobami, které spojující se soutěžitele budou kontrolovat po uskutečnění spojení nebo které jsou jím kontrolovány. Jde o čistý obrát mateřských a dceřiných společností spojujících se soutěžitelů. Započte se i obrát osob kontrolovaných osobou, která bude kontrolovat spojující se soutěžitele po uskutečnění spojení. Jedná se o čisté obraty sesterských společností kontrolovaných mateřskou společností, která bude kontrolovat spojující se soutěžitele. [5] Do obrátu se také započítávají i obraty osob, které podléhají společné kontrole některých z výše vymezených osob.

Do společného čistého obrátu spojujících se soutěžitelů se pak dále nezapočítávají ty části obrátů, které byly dosaženy prodejem zboží mezi spojujícími se soutěžiteli a mezi jejich mateřskými, dceřinými a sesterskými společnostmi. [1]

Jestliže dojde k prodeji části podniku soutěžitele, tak se do obrátu započte jen ta část obrátu, kterou dosáhla spojující se část. Obrát se vypočítává za období dvou let, jestliže v této době mezi týmiž soutěžiteli došlo k více než jednomu převodu části podniku. [5]

4.3.4 Řízení o povolení spojení

Splňuje-li spojení soutěžitelů ve smyslu § 12 OHS notifikační kritéria podle § 13 OHS, jsou soutěžitelé povinni oznámit toto spojení Úřadu, a až do jeho povolení jej nesmí uskutečnit. [1] Řízení o povolení spojení se zahajuje na návrh a není možné, aby jej zahájil sám Úřad. Návrh podávají soutěžitelé, kteří v důsledku spojení získávají možnost kontrolovat jiného soutěžitele, nabývají podnik soutěžitele nebo jeho podstatnou část, jsou účastníky fúze, nebo získávají možnost kontrolovat společný podnik. Česká ani evropská úprava však neobsahují žádnou lhůtu, ve které musí být návrh na povolení spojení podán. Časové omezení ale plyne nepřímě ze skutečnosti, že spojení podniků nemůže být uskutečněno před povolením Úřadu, jelikož chtějí-li soutěžitelé uskutečnit spojení, jsou motivováni podat návrh na povolení spojení v co nejkratší době od uzavření smlouvy zakládající spojení či získání kontroly nad jiným soutěžitelem jiným způsobem. Návrh může být rovněž podán i před uzavřením takovéto smlouvy či získáním kontroly. [9] Musí k němu být přiloženy dokumenty důležité pro posouzení spojení, které jsou vymezeny ve vyhlášce Úřadu č. 368/2001 Sb. Nutnou součástí návrhu je i řádně vyplněný Dotazník pro povolení spojení, který je přílohou této vyhlášky. Pokud návrh neobsahuje všechny náležitosti, Úřad vyzve navrhovatele, aby návrh doplnili. Pokud by však byl podán neúplný návrh ve věci spojení, které nepodléhá povolení Úřadu, může Úřad vydat v tomto smyslu písemné stanovisko a návrh tak nemusí být doplněn. [1]

Úřad je bez průtahů povinen oznámit zahájení řízení o povolení spojení v Obchodním věstníku a prostřednictvím veřejné datové sítě a určit lhůtu pro podání námitek proti tomuto spojení. [8] Vlastní řízení před Úřadem je dvoufázové. V první fázi Úřad posuzuje, zda spojení podléhá jeho povolení a pokud ano, tak zda vzbuzuje vážné obavy z podstatného narušení soutěže. Pokud spojení nepodléhá povolení Úřadu, nebo sice podléhá, ale nebude mít za následek podstatné narušení soutěže, vydá o tomto Úřad rozhodnutí do 30 dnů od zahájení řízení a spojení je povoleno. Pokud naopak Úřad dospěje k závěru, že spojení soutěžitelů

vzbuzuje obavy z podstatného narušení soutěže, oznámí to během prvních 30 dní účastníkům řízení a pokračuje v řízení. To se tak dostává do druhé fáze. Nevydá-li Úřad v dané lhůtě rozhodnutí, ani účastníkům neoznámí pokračování v řízení, stanoví zákon fikci vydání rozhodnutí o povolení spojení. V druhé fázi řízení musí Úřad vydat rozhodnutí do 5 měsíců od zahájení řízení, neučiní-li tak, platí opět fikce o vydání kladného rozhodnutí. V této fázi dochází k analýze důsledků notifikovaného spojení soutěžitelů. [9]

Kritéria, podle nichž se spojení posuzuje, jsou demonstrativně vyjmenována v ust. § 17 odst. 1 OHS. Úřad posuzuje spojení podle substantivního testu, jímž je možnost podstatného narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu. Přitom posuzuje především potřebu zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže, strukturu všech trhů ovlivněných spojením, podíl spojujících se soutěžitelů na těchto trzích, jejich hospodářskou a finanční sílu, všechny bariéry vstupu dalších soutěžitelů na trhy ovlivněné spojením, možnost volby, kterou mají dodavatelé nebo odběratelé spojujících se soutěžitelů, vývoj nabídky a poptávky na ovlivněných trzích, potřeby a zájmy spotřebitelů a výzkum a vývoj prospěšný spotřebiteli a nebránící přitom účinné soutěži. [5] Úřad také přihlíží k přínosům, které spojení soutěžitelů může přinést, je totiž možné, že převáží jeho negativní dopady. [1]

Na základě analýzy těchto kritérií Úřad posoudí míru narušení soutěže. Pokud by spojení mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu především tím, že by spojením vzniklo nebo bylo posíleno dominantní postavení spojujících se soutěžitelů nebo některého z nich, vydá Úřad rozhodnutí, že se spojení nepovoluje. Pokud však spojení tyto negativní důsledky mít nebude, Úřad jej ve svém rozhodnutí povolí. [1] Nakonec společný podíl spojujících se soutěžitelů na relevantním trhu menší než 25 % vede k vyvratitelné domněnce, že k podstatnému narušení soutěže nedojde. [5]

Úřad může ve smyslu § 17 odst. 4 povolení spojení podmínit splněním závazků, které navrhli spojující se soutěžitelé ve prospěch zachování účinné soutěže. Tyto závazky musí být soutěžiteli navrženy před zahájením řízení o povolení spojení či v jeho průběhu nejpozději do 15 dnů od doručení sdělení výhrad Úřadu ke spojení poslednímu z účastníků řízení. Úřadu je též umožněno, aby stanovil podmínky a povinnosti nutné k zajištění splnění závazků navržených účastníky řízení. [9]

V případě, že bylo spojení uskutečněno v rozporu s pravomocným rozhodnutím Úřadu či nebyl vůbec podán návrh na jeho povolení, rozhodne Úřad o opatřeních nezbytných k nápravě účinné soutěže na relevantním trhu a soutěžitelům může být současně udělena pokuta podle § 22 a násl. OHS. Mezi taková opatření patří např. povinnost prodat část

podniku (tzv. dekoncentrační nařízení), aby soutěžitel, který protiprávně nabyl kontrolu nad podnikem, tuto kontrolu zase pozbyl. Podle obchodního zákoníku je též Úřad oprávněn podat k soudu návrh na likvidaci obchodní společnosti či družstva, jestliže neplní povinnost prodat část podniku nebo se rozdělit, uloženou rozhodnutím Úřadu. [1]

Ze zákazu uskutečňovat spojení před právní mocí rozhodnutí Úřadu o povolení spojení, může být Úřadem udělena na písemnou a odůvodněnou žádost soutěžitelů výjimka ze zákonem stanovených důvodů ve 30 denní lhůtě. Těmito důvody vždy musí být nebezpečí vzniku vážné škody nebo jiné újmy spojujícím se soutěžitelům či třetím osobám. Rozhodnutí o povolení spojení může být také Úřadem zrušeno, jestliže Úřad zjistí, že rozhodl na základě nepravdivých, neúplných údajů účastníků řízení, nebo pokud byl Úřad uveden účastníky v omyl, anebo pokud účastníci neplnili omezení nebo závazky, kterými Úřad podmínil povolení. [5] Jestliže se spojení zapisuje do obchodního rejstříku, lze tento zápis provést až po právní moci rozhodnutí o povolení spojení. [1]

Novela OHS z roku 2009 zavedla tzv. zjednodušené řízení o povolení spojení soutěžitelů, které by mělo být použito u těch spojení, jež nevzbuzují obavy z narušení hospodářské soutěže. Oproti standardnímu řízení je zkrácena lhůta pro posouzení, zjednodušen dotazník, jenž je součástí návrhu, oznámení o zahájení řízení je pouze elektronické a je vydáváno zjednodušené rozhodnutí. Zjednodušené řízení lze podle § 16a odst.1. OHS použít u spojení soutěžitelů v případech, kdy soutěžitelé nejsou konkurenti a zároveň nevykonávají činnost na žádném ze vzájemně navazujících trhů, nebo je společný tržní podíl spojujících se soutěžitelů u horizontálních spojení menší než 15 % anebo je tržní podíl jednotlivých spojujících se soutěžitelů menší než 25 % na kterémkoli z vertikálně integrovaných trhů u vertikálních spojení. Dále lze toto řízení použít u spojení, v jehož důsledku dochází ke změně kontroly nad podnikem ze společné na výlučnou. Jestliže Úřad shledá, že spojení podléhá jeho povolení a že k jeho posouzení potřebuje dodatečné informace, přenesse zjednodušené řízení do standardní formy. Pokud Úřad ve zjednodušeném řízení do 20 dnů nevydá rozhodnutí ve věci povolení spojení, má se za to, že je spojení povoleno. [8]

Právní úpravu kontroly spojování soutěžitelů opět pokládám za dostačující. Za velmi přínosné považuji zavedení zjednodušeného řízení o povolení spojení soutěžitelů, které Úřadu ušetří spoustu času a kapacit, které může věnovat na řešení závažnějších případů. Praktickým také shledávám zveřejňování zahájení řízení o povolení spojení na internetu.

4.4 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

4.4.1 Postavení a funkce ÚOHS

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy pro podporu a ochranu hospodářské soutěže proti jejímu nedovolenému omezování. Úkolem Úřadu je mj. vytvářet podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže. V § 20 a násl. OHS je provedena sumarizace pravomocí Úřadu, které zákon uvádí ve svých ustanoveních. K rozhodovacím pravomocím a povinnostem ÚOHS patří zejména:

- Zakázat plnění zakázané dohody do budoucna (§ 7 odst. 1, § 20a odst. 1 OHS),
- rozhodnout o odepření výhody blokové výjimky či výhody z některého nařízení o výjimce ve smyslu čl. 81 odst. 3 SES (§ 4, § 20a odst. 2 OHS),
- zakázat další zneužívání dominantního postavení (§ 11 odst. 3, § 20a odst. 1 OHS),
- rozhodnout na návrh o povolení spojení soutěžitelů, resp. o tom, že spojení nepodléhá povolení, a o podmínění povolení spojení splněním závazků navržených spojujícími se soutěžiteli (§ 15 a násl., § 16, § 16a OHS),
- ukládat dekoncentrační nařízení (§ 18 odst. 5 OHS),
- rozhodnout o povolení výjimky ze zákazu realizovat spojení (§ 18 odst. 3 a 4 OHS),
- rozhodnout o zrušení povolení spojení soutěžitelů (§19 OHS),
- ukládat pokuty a opatření k nápravě (§ 20, § 20a odst. 1, § 22 a násl. OHS),
- rozhodnout o předběžných opatřeních při aplikaci čl. 81 a 82 SES (§ 20a odst. 1 OHS),
- rozhodnout o opatřeních k nápravě, jejichž podmínky a podrobnosti určila Komise (§20a odst. 3 písm. i OHS),
- rozhodnout v případech, kdy je k tomu nařízeními ES oprávněn (§ 20a odst. 3 písm. h OHS),
- rozhodnout o případech spojení soutěžitelů postoupených mu Komisí (§20a odst. 5 písm. d OHS). [5]

Úřad je také zmocněn vydávat vyhlášky. Výslovně je zmocněn vydat vyhlášku o formě a obsahu návrhu na povolení spojení soutěžitelů. Je oprávněn také vydávat vlastní blokové výjimky s účinností pro vnitrostátní vztahy. Má také povinnost zveřejňovat svá rozhodnutí a zveřejňovat v Obchodním věstníku a elektronicky ve veřejné datové síti návrhy na spojení soutěžitelů. [9]

Úřad vykonává dozor nad dodržováním povinností, které vycházejí z OHS nebo z rozhodnutí ÚOHS. V rámci této dozorové pravomoci může Úřad zahájit řízení z vlastního

podnětu a soutěžitelé jsou povinni podrobit se šetření Úřadu. Dále § 20 odst. 2 OHS uvádí že: „ V případech, kdy situace na jednotlivých trzích naznačuje, že hospodářská soutěž je narušena, provádí Úřad na takových trzích šetření soutěžních podmínek (dále jen „sektorová šetření“) a navrhuje opatření k jejich zlepšení, zejména vydává zprávy, jejichž obsahem jsou doporučení ke zlepšení soutěžních podmínek.“ Pro účely těchto šetření je Úřad oprávněn vyžadovat od soutěžitelů a orgánů veřejné správy podklady nutné pro jeho činnost a prověřovat jejich pravdivost, správnost a úplnost. Pracovníci Úřadu jsou proto oprávněni vstupovat na pozemky, do všech objektů, místností a dopravních prostředků, které jsou místem prověřování, se souhlasem soudu i do jiných než obchodních prostor, dále jsou oprávněni nahlížet do obchodních knih a jiných obchodních záznamů a pořizovat si z nich výpisy a pečeti je, na místě požadovat ústní vysvětlení, a to vše při šetření na základě žádosti soutěžního úřadu jiného členského státu nebo Komise. [5]

Jelikož v souvislosti s řízením a výkonem vyšetřovacích pravomocí přicházejí zaměstnanci Úřadu, popř. jiné osoby, jež jsou v řízení činné, do styku s mnoha doklady a informacemi, jež nesmějí být zveřejněny, tak je jim uložena povinnost mlčenlivosti, a to ať jde o obchodní tajemství, či o jiné důvěrné informace. [9]

4.4.2 Řízení před ÚOHS

Základní procesní předpisem pro řízení před ÚOHS je správní řád, jenž se použije ve všech případech, kdy zákon o ochraně hospodářské soutěže nestanoví odchylnou úpravu. [1] Tato procesní úprava je platná i pro řízení s komunitárním prvkem, jelikož orgán státu jedná vždy na základě svého národního procesního práva. Řízení před Úřadem je zásadně řízením z vlastního podnětu. Úřad může sice obdržet podnět k vyšetřování ve věci zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení, ale je výlučně pravomocí Úřadu, zda zahájí řízení či nikoliv. Návrhové řízení přichází v úvahu pouze v řízení o spojování soutěžitelů. [9]

Účastníkem řízení je zásadně jen navrhovatel a ti, o jejichž právech či povinnostech má být v řízení rozhodnuto. Úřad nemá pravomoc přiznat postavení účastníka i osobě, jejíž práva či povinnosti mohou být rozhodnutím Úřadu dotčena. Třetí osoby mají právo být slyšeny, avšak nemají postavení účastníka. Účastníci řízení mohou rozhodnutí Úřadu napadnout rozkladem a neuspějí-li, mohou po vyčerpání řádných opravných prostředků použít i možnost soudního přezkumu v rámci správního soudnictví. [5]

4.4.3 Pokuty a opatření k nápravě

Dle § 22 odst. 1 a 2 OHS:

- „(1) Fyzická osoba se jako soutěžitel dopustí přestupku tím, že*
- a) poruší pečeť umístěnou v průběhu šetření podle § 21f odst. 2 písm. e),*
 - b) uzavře dohodu v rozporu s § 3 odst. 1,*
 - c) v rozporu s § 11 odst. 1 zneužije své dominantní postavení,*
 - d) uskutečňuje spojení v rozporu s § 18 odst. 1,*
 - e) nesplní závazek podle § 7 odst. 2 nebo § 11 odst. 3 anebo opatření podle § 18 odst. 5, nebo*
 - f) nesplní opatření k nápravě uložené Úřadem podle § 20 odst. 4 nebo jinou povinnost stanovenou rozhodnutím Úřadu.*
- (2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 300 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. b) b b, c), d), e) nebo f) pokutu do 10 000 000 Kč.“*

Dopustí-li se těchto jednání právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba soutěžitel, dopustí se tak správního deliktu. A těmto subjektům pak podle § 22a odst. 2 může být uložena pokuta do výše 300 tisíc Kč nebo 1 % z čistého obratu dosaženého soutěžitelem za poslední ukončené účetní období za správní delikt dle odst. 1 písm. a) nebo do výše 10 miliónů Kč nebo 10 % z čistého obratu dosaženého soutěžitelem za poslední ukončené účetní období za správní delikt dle odst. 1 písm. b) c) d) e) f). [15]

§ 22a odst. 3 OHS navíc říká, že: *„Je-li pokuta podle odstavce 2 ukládána sdružení soutěžitelů, může být uložena až do výše 10 % z úhrnu čistých obrátů dosažených za poslední ukončené účetní období jeho členy. Každý člen sdružení ručí za zaplacení takto uložené pokuty do výše 10 % ze svého čistého obratu dosaženého za poslední ukončené účetní období.“*

Dále lze soutěžiteli uložit pokutu, jestliže neposkytne požadované informace ve stanovené lhůtě nebo je poskytne, ale neúplně a nepravdivě nebo neumožní pracovníkům Úřadu realizovat vyšetřovací úkony, k nimž jsou podle OHS oprávněni, a to výše 300 tisíc Kč nebo 1 % z čistého obratu dosaženého soutěžitelem za poslední ukončené účetní období. [8]

Úřad také může uložit při porušení hmotněprávních předpisů opatření k nápravě. Uložení opatření k nápravě je doplňujícím výrokem, jenž soutěžiteli jednostranným aktem Úřadu nařizuje obvykle určité jednání nebo chování vedle výroku o budoucím zdržení se protisoutěžního jednání. Opatření k nápravě musí odpovídat povaze věci a k jeho vykonání musí být určena přiměřená lhůta. [9]

Novela OHS přinesla dle mého názoru největší změny v procesních ustanoveních tohoto zákona a v oblasti sankcí. Došlo k upřesnění některých pojmů a situací, některým oblastem byla věnována nová samostatná ustanovení. Tato změna je jistě přínosná, jelikož správní řád, který se použije v případě řízení před Úřadem subsidiárně, nelze aplikovat v těchto řízeních vždy. V případě sankcí, jak bylo uvedeno v předchozím textu, však jde o odklon od komunitární úpravy i od rozhodovací praxe Úřadu. Provinění proti ustanovením OHS, kterých se dopustí soutěžitel - fyzická osoba, jenž nepodniká, se nazývají přestupky. Výklad některých ustanovení § 22 OHS může být rozporuplný. Např. podle § 22 odst. 1 písm. c) má být za zneužití svého dominantního postavení uložena fyzické osobě nepodnikající pokuta do 300 tisíc Kč. Avšak stěží si dokážu představit nepodnikající fyzickou osobu, která by byla soutěžitelem a zneužila své dominantní postavení, jelikož není jasné, jak může nepodnikající fyzická osoba vůbec dominantního postavení nabýt. Podobně nejasně mohou působit další ustanovení § 22 OHS.

4.4.4 Leniency Program

V roce 2001 přijal ÚOHS tzv. program shovívavosti (leniency program), který má Úřadu pomoci při odhalování kartelových dohod, ale také má zajistit účastníkům těchto dohod mírnější sankce výměnou za pomoc při odhalování zakázaných dohod narušujících soutěž. Tento program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut podle § 22 OHS u zakázaných dohod narušujících soutěž podle § 3 OHS byl uveřejněn jen na internetových stránkách Úřadu a má spíše formu veřejné deklarace příslibu Úřadu postupovat zveřejněným způsobem. [12]

4.4.5 Institut narovnání

Dalším alternativním řešením soutěžních problémů je kromě přijetí závazků navržených soutěžiteli také proces narovnání. V případě institutu narovnání je cílem zjednodušení správního řízení a urychlení vyšetřování tak, aby se Úřad mohl zabývat závažnějšími případy. Cíl procesu narovnání je tedy totožný jako u přijetí závazků. Odměnou porušiteli je pak uložení méně závažné sankce. Zásadní podmínkou zahájení řízení o narovnání je přiznání účasti na protisoutěžním jednání a dále se porušitel musí s Úřadem shodnout na povaze protisoutěžního jednání, délce jeho trvání a sankci, na kterou je ochoten přistoupit. [11]

5 Závěr

Dle mého názoru je stávající právní úprava ochrany hospodářské soutěže z celkového pohledu dostačující. Zákon o ochraně hospodářské soutěže stojí na stejných principech jako komunitární soutěžní právo. V mnoha případech pronikly do české úpravy definice právních pojmů a jiná ustanovení právě z komunitární úpravy, např. pojem relevantní trh. Toto je důsledek harmonizace českých právních předpisů a evropského soutěžního práva.

Zákonodárce zvolil obecný způsob úpravy formou generální klauzule a příkladného výčtu nejčastějších a nejnebezpečnějších skutkových podstat dohod narušujících soutěž a zneužití dominantního postavení. V případě spojování soutěžitelů lze za generální klauzuli pokládat ustanovení § 12 odst. 3. Tento způsob úpravy je dle mého názoru vhodný, jelikož vynalézavost osob při obcházení ustanovení zákonů nezná mezí a taxativní výčet by byl z tohoto důvodu brzy neúplný. Navíc takový způsob úpravy umožňuje výkladovou volnost v rozhodování Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Jak bylo v předchozím textu uvedeno, kartelové právo a právo nekalé soutěže se vzájemně doplňují a prolínají a právě v metodě úpravy ochrany hospodářské soutěže lze vidět spojitost mezi těmito právními odvětvími, jelikož i nekalá soutěž je v obchodním zákoníku koncipována stejným způsobem, tedy kombinací generální klauzule a demonstrativního výčtu nejčastějších skutkových podstat.

Právní úpravu kartelových dohod považuji za bezproblémovou. Ustanovení OHS týkající se zneužití dominantního postavení by si však zasloužila v některých bodech zpřesnění. Úprava kontroly spojování soutěžitelů je dle mého názoru v ustanoveních zákona o ochraně hospodářské soutěže provedena detailně, snaží se vystihnout všechny možné formy spojení soutěžitelů. Výraznou změnou je zavedení zjednodušeného řízení o povolení spojení soutěžitelů, což je jistě krok správným směrem, který ušetří Úřadu čas i kapacity, které může věnovat na řízení závažnějších případů.

Veřejnoprávní postih protisoutěžních praktik obsažený v zákoně o ochraně hospodářské soutěže je dle mého názoru dostačující. Plní svou odstrašující funkci, tím že takovéto praktiky zakazuje a následně sankcionuje. Trestní sankce také výrazně přispívají k odrazení od protisoutěžního jednání. Navíc odradit soutěžitele od protisoutěžního jednání může také hrozba následné kompenzace poškozenému, jemuž byla protisoutěžním jednáním způsobena újma. Avšak uplatňování soukromoprávních nároků plynoucích z porušení soutěžních pravidel u nás stále není častým typem prosazování soutěžního práva.

Nakonec zopakuji můj názor, že stávající právní úprava ochrany hospodářské soutěže je dostačující.

Seznam použité literatury:

Monografie:

- [1] BEDNÁŘ, Josef; BUCHTA, Jiří; PETR, Michal. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže s komentářem a předpisy souvisícími*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Linde, 2006. 227 s. ISBN 80-7201-583-4.
- [2] BEJČEK, Josef. *Existenční ochrana konkurence*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. 369 s. ISBN 80-210-1353-0.
- [3] BEJČEK, Josef. *Soutěžní politika fúze v evropském kontextu*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 389 s. ISBN 978-80-210-5067-9.
- [4] BĚHAN, Petr. *Dominantní postavení na trhu a jeho zneužití*. Praha: Prospektrum, 2002. 188 s. ISBN 80-7175-112-X.
- [5] ELIÁŠ, Karel, et al. *Kurs obchodního práva : obecná část. soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4.
- [6] JUREČKA, Václav, et al. *Mikroekonomie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2008. 315 s. ISBN 978-80-248-0910-6.
- [7] KINDL, Jiří. *Kartelové a distribuční dohody: teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2009. 323 s. ISBN 978-80-7400-136-9.
- [8] MUNKOVÁ, Jindřiška; KINDL, Jiří. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. xiv, 681 s. ISBN 978-80-7400-173-4.
- [9] MUNKOVÁ, Jindřiška; SVOBODA, Pavel; KINDL, Jiří. *Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 430 s. ISBN 80-7179-440-6.
- [10] PELC, Vladimír. *Hospodářská soutěž*. Praha: Grada Publishing, 1995. 168 s. ISBN 80-7169-124-0.

[11] PETR, Michal, et al. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2010. 624 s. ISBN 978-80-7400-307-3.

[12] RAUS, David; NERUDA, Robert. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1. vydání. Brno: CP Books, 2005. 359 s. ISBN 80-251-0394-3.

[13] RAUS, David; ORŠULOVÁ, Andrea. *Kartelové dohody*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 369 s. ISBN 978-80-7400-016-4.

[14] Šamal, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 2011 s. ISBN 978-80-7400-178-9

Právní předpisy:

[15] Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje

[16] [Http://cs.wikipedia.org](http://cs.wikipedia.org) [online]. 12. 11. 2010 [cit. 2011-03-30]. Soutěž. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sout%C4%9B%C5%BE>>.

Seznam použitých zkratek:

ČR – Česká republika

ES – Evropské společenství

ESD – Soudní dvůr Evropských společenství

EU – Evropská unie

Komise – Komise Evropských společenství

Nařízení 1/2003 – Nařízení Rady (ES) č. 1/2003, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 80 Smlouvy ES

Nařízení 134/2004 – Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků

ObčZ – zákon č. 40/ 1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ObchZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

OHS – zákon č.143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů

OHS 1991 – zákon č.63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů

TrZ – zákon č. 40/2009., trestní zákoník, v platném znění

Tr. zák. – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Smlouva ES – Smlouva o založení Evropského společenství ve znění Amsterodamské smlouvy

Úřad – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

ÚOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. 5. 2011

.....
Michal Glovčík

Adresa trvalého pobytu studenta:

Pekařská 114
Opava
747 05